ఆంధ్రప్రదేశ్ పాఠశాలల్లో విద్యార్థుల శ్రేయోభివృద్ధిని సమగ్ర రూపకల్పన మరియు పునరుద్ధరణాత్మక విధానాల ద్వారా సంస్థాగతీకరించడం

జనవరి 2026

పిల్లలతో ఉంచొకోబడిన అక్క పునరుద్ధరణ సమూహం యొక్క చిత్రం.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పాఠశాలల్లో విద్యార్థుల శ్రేయోభివృద్ధిని సమగ్ర రూపకల్పన మరియు పునరుద్ధరణాత్మక విధానాల ద్వారా సంస్థాగతీకరించడం

జనవరి 2026

ఎన్‌ఫోల్డ్ ప్రోయాక్టివ్ హెల్త్ ట్రస్ట్ ద్వారా

enfold

మద్దతుతో

unicef for every child

సహకారంతో

The Metropolitan Institute

© ఎన్‌ఫోల్డ్ ప్రొయాక్టీవ్ హెల్త్ ట్రస్ట్ 2026

నిరాకరణ మరియు కాపీరైట్: అన్ని హక్కులూ ప్రత్యేకించబడ్డాయి. ఈ నివేదికలో వ్యక్తీకరించబడిన విషయాలు, విశ్లేషణ, అభిప్రాయాలు మరియు సిఫార్సులు కేవలం రచయితల అభిప్రాయాలు మాత్రమే మరియు అవి తప్పనిసరిగా UNICEF అభిప్రాయాలను సూచించవు. ఈ పత్రాన్ని పాక్షికంగా లేదా పూర్తిగా కోట్ చేయవచ్చు, పునరుత్పత్తి చేయవచ్చు లేదా అనువదించవచ్చు, ఎన్‌ఫోల్డ్ మరియు ది మెట్రోపాలిటన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్‌కు తగిన రసీదులతో.
ఈ నివేదిక నుండి ఏదైనా ఇతర సమాచారాన్ని ఉపయోగించడం వల్ల కలిగే ఉపయోగం లేదా ఏవైనా పరిణామాలకు UNICEF ఏ విధంగానూ బాధ్యత వహించదు. ఈ నివేదిక ప్రజలకు సమాచారం అందించడం మరియు అవగాహన కల్పించడం కోసం మాత్రమే ఉన్నది మరియు వాణిజ్య ప్రయోజనాల కోసం విక్రయించకూడదు లేదా ఉపయోగించకూడదు.

ఎన్‌ఫోల్డ్ ప్రొయాక్టీవ్ హెల్త్ ట్రస్ట్
నెం. 42, 3వ మెయిన్,
1వ క్రాస్, దొంలూరు 2వ దశ,
బెంగళూరు – 560071, భారతదేశం

+91 99000 94251

info@enfoldindia.org

ఉల్లేఖించవలసిన విధంగా: ఎన్‌ఫోల్డ్ ప్రొయాక్టీవ్ హెల్త్ ట్రస్ట్ ఆంధ్రప్రదేశ్ పాఠశాలల్లో విద్యార్థుల శ్రేయోభివృద్ధిని సమగ్ర రూపకల్పన మరియు పునరుద్ధరణ త్మక విధానాల ద్వారా సంస్థాగతీకరించడం (2026)

విషయ సూచిక

కృతజ్ఞత	5
పదకోశం	7
కార్యనిర్వాహక సారాంశం	**9**
ప్రస్తావన	**11**
పరిశోధన విధానం	**14**
నేపథ్యం	**15**
సిఫార్సులు	**21**
అనుబంధం ఏ: రాజ్యాంగ మరియు చట్టపరమైన రూపకల్పన (అంతర్జాతీయ, జాతీయ, మరియు రాష్ట్ర విధానాలు)	**26**
అనుబంధం బి: ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పాఠ్యక్రమం పుస్తకం విశ్లేషణ	**30**
అనుబంధం సి: సమాచారం ఇచ్చిన కీలక వ్యక్తుల ఇంటర్వ్యూలు	**34**

కృతజ్ఞత

ఈ పాలసీ వివరణా పత్రము అనేక మంది వ్యక్తుల సమిష్టి కృషితో సాధ్యమైంది. దీని ఆలోచన రూపం నుండి పూర్తయ్యే వరకు వివిధ విధాలుగా సహకరించిన వారందరికీ మా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతలను తెలియజేస్తున్నాము.

మొత్తం ప్రక్రియ అంతటా అందించిన అమూల్యమైన సహకారం మరియు మార్గనిర్దేశకానికి యూనిసెఫ్ హైదరాబాద్‌కు, మరియు పరిశోధన రూపకల్పన, విశ్లేషణ మరియు ఈ వివరణా పత్రము యొక్క సహరచనలో చూపిన సహకారం మరియు నిబద్ధతకు ది మెట్రోపాలిటన్ ఇన్స్టిట్యూట్ (TMI)కు ఎన్‌ఫోల్డ్ ప్రోయాక్టివ్ హెల్త్ ట్రస్ట్, కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తోంది.

తమ సమయం, అనుభవాలు, దృక్కోణాలను పంచుకున్న వివిధ వర్గాల భాగస్వాములకు మా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతలు. వారి సహకారం ఈ కార్యమును మరింతగా సమృద్ధి చేసింది మరియు సిఫారసులు వాస్తవ జీవిత అనుభవాలు మరియు ప్రాయోగిక నైపుణ్యాలపై ఆధారపడేలా చేసింది. వీరిలో ప్రభుత్వేతర సంస్థల ప్రతినిధులు, ప్రభుత్వ విభాగాలు, న్యాయ వర్గాలు, ఆరోగ్య రంగ నిపుణులు, అలాగే బాలల హక్కులు, లింగ సమానత్వం, లైంగికత విద్య, మరియు వ్యక్తిగత భద్రత వంటి రంగాల మధ్య పని చేసే ఇతరులు కూడా ఉన్నారు.

విశేషముగా: డా. ఆదిత్య గోయేంకా, IPS (ఉప నిర్ధేశకులు , తరఫీదు, సర్దార్ వల్లభభాయి పటేల్ నేషనల్ పోలీస్ అకాడమీ); డా. హిమాబిందు (AHA అధ్యక్షురాలు); శ్రీమతి లీలావతి దేవి (జిల్లా మహిళా అభివృద్ధి మరియు శిశు సంక్షేమ అధికారి, నంద్యాల జిల్లా); నీతికా విశ్వనాథ్ (స్క్వేర్ సర్కిల్ క్లినిక్); డా. పి.ఎం. నాయర్ (IPS రిటైర్డ్, టాటా చైర్ ప్రొఫెసర్, TISS); పరమితా బెనర్జీ (స్థాపకురాలు, DIKSHA); పూజా టపారియా (స్థాపకురాలు, అర్పణ); డా. రాజేష్ మేహతా (MO-CAH, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ – దక్షిణ ఆసియా ప్రాంతం); రమ్యా ఆనంద్ (సహానాయకత్వం TARSHI); డా. షైబ్యా సల్దాన (సహ స్థాపకులు, ఎన్‌ఫోల్డ్); షకీలా సింగ్ (ప్రొఫెసర్, క్వాజులు-నటాల్ విశ్వవిద్యాలయం, డర్బన్, దక్షిణ ఆఫ్రికా); శశాంక్ శేఖర్ (సుప్రీంకోర్టు న్యాయవాది, ఎన్‌జీఓ సంభవన); శిరీష్ (నిర్ధేశకులు ప్రయాస్) సోనాల్ (ప్రోగ్రామ్ ఆఫీసర్, SRHR, వైపీ ఫౌండేషన్); డా. సురేష్ బడా మఠ్ (సైకియాట్రీ ప్రొఫెసర్, నిమ్హాన్స్); మరియు ఎం.ఆర్. మమత (సభ్యులు, చైల్డ్ వెల్ఫేర్ కమిటీ - CWC) వారికి మా ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు.

కౌమార్య లైంగిక మరియు పునరుత్పత్తి ఆరోగ్య హక్కుల రంగంలో విశాల అనుభవం కలిగిన ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ మాజీ ఉద్యోగి, డా. వీ. చంద్ర మౌళి గారు ఈ వివరణా పత్రము విశ్వసనీయ పరిశోధన మరియు వాస్తవాలపై ఆధారపడేలా మార్గనిర్దేశంచేశారు.

ఈ వివరణా పత్రమును ఎన్ఫోల్డ్ ప్రివెన్షన్ టీమ్ నుండి సహ స్థాపకురాలు డా. సంగీతా సక్సేనా మరియు సీనియర్ ప్రోగ్రామ్ మేనేజర్ సంజనా, అలాగే ది మెట్రోపాలిటన్ ఇన్స్టిట్యూట్ (TMI) నుండి సంస్థాపకులు సీఈఓ కార్తిక్ సబూ మరియు పాలసీ & రీసెర్చ్ హెడ్ శ్రీకర్ నాగసుబ్రహ్మణ్యం రచించారు.ఈ వివరణా పత్రమును సమీక్షించి విలువైన సూచనలను అందించిన ఎన్ఫోల్డ్ రిసెర్చ్ టీమ్ సభ్యులు స్వాగత రాహా, శృతి రామకృష్ణన్ మరియు గోపికా నంగియా వారికి మా కృతజ్ఞతలు. ప్రభుత్వ ఇంటర్వ్యూలలో మాకు సహాయం చేసిన ప్రివెన్షన్ టీమ్కి సంబంధించిన   పుష్పలత ఎమ్, గురురాజ్ జి.జి., లికిత్ మరియు TMI కి సంబంధించిన శ్యామ్ రాథోడ్ వారికి కూడా ధన్యవాదాలు. పరిశోధన మరియు పాఠ్యాంశ విశ్లేషణలో మాకు సహకరించిన TMI యొక్క అనుపమ ప్రదీపన్, అలాగే ఎన్ఫోల్డ్ యొక్క మీసా సుబ్రహ్మణ్యం మరియు జూహి మాథ్యూ వారికి మా కృతజ్ఞతలు. ఈ పనిలో మా ప్రశిక్షణార్థులు దిషా లహోన్, రామవత్ భాను శంకర్ నాయక్ మరియు మోనిషా సహాయం అందించారు. ఎన్ఫోల్డ్ సభ్యులు ఖుషి కన్సాల్ మరియు జూహి మాథ్యూ, విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులతో అవసరాల విశ్లేషణ అధ్యయనాన్ని నిర్వహించారు. ఈ వివరణా పత్రం యొక్క ముసాయిదా రచన దశలో అభా/ఆభా ఇందుర్కర్ తమ విలువైన అంతర్దృష్టులతో మాకు సహాయం చేసారు. వారి సహకారం కోసం మేము కృతజ్ఞులమై ఉన్నాము.

ఈ వివరణా పత్రము యొక్క ఆకారము, రూపురేఖలు మరియు విన్యాసమును ఎన్ఫోల్డ్‌లోని మల్టీమీడియా డిజైనర్ రుమ్‌ఝుమ్ గుప్తా చేశారు.

చివరిగా, పిల్లలు మరియు యువత కోసం మరింత సురక్షితమైన, సమగ్రతతో కూడిన, గౌరవాన్ని నిశ్చితపరిచే, నేర్చుకునే వాతావరణాలను నిర్మించడానికి కృషి చేస్తున్న ప్రతి వ్యక్తి మరియు సంస్థకు మా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాము. ఈ పాలసీ వివరణా పత్రమును భారతదేశంలోని పిల్లలు మరియు యువత నుండి ప్రేరణ పొందింది మరియు వారికే అంకితం చేయబడింది.

పదకోశం

సమగ్ర లైంగికత విద్య (CSE): ఇది లైంగికతకు సంబంధించిన జ్ఞానాత్మక, భావప్రేరిత, శారీరక మరియు సామాజిక అంశాలను బోధించడం మరియు నేర్చుకోవడం అనే పాఠ్యాంశ ఆధారిత ప్రక్రియ. పిల్లలు మరియు యువత తమ ఆరోగ్యం, శ్రేయోభివృద్ధి మరియు గౌరవాన్ని సాధించేందుకు అవసరమైన జ్ఞానం, నైపుణ్యాలు దృక్పథం మరియు విలువలను అభివృద్ధి చేసుకోవడంలో వారికి సహాయపడటం దీని లక్ష్యం. ఆదర్శంగా, ఇందులో వయస్సుకు అనుగుణంగా ఉన్న యౌవనదశ (puberty), ఋతుస్రావ ఆరోగ్యం, సంబంధాలు మరియు సమ్మతి వంటి అంశాలు ఉంటాయి.

జీఎంఎస్‌కే (గ్రామ మహిళా సంరక్షణ కార్యదర్శి): మహిళా పోలీస్‌గా కూడా పిలువబడే వీరు ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రామ సచివాలయం వ్యవస్థలో పనిచేసే కార్యకర్తలు. తమ పరిధిలోని మహిళలు మరియు పిల్లల రక్షణ బాధ్యతను నిర్వహించడం, సంబంధిత చట్టాలపై అవగాహన కల్పించడం మరియు పోలీస్ శాఖ మరియు సమాజం మధ్య అనుసంధాన కర్తలుగా వ్యవహరించడం వీరి ప్రధాన బాధ్యతలు.

లీప్ (ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉత్కృష్టతా పాఠశాల విద్య): ఇది పునాది స్థాయి అభ్యాసం, 21వ శతాబ్దపు నైపుణ్యాలు మరియు విలువల ఆధారిత విద్యపై దృష్టి సారించే రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నమూనా. ఇది సమగ్ర అభ్యాస లక్ష్యాలు మరియు జీవన నైపుణ్యాలను రాష్ట్ర పాఠ్యాంశంలో సమగ్రపరచడానికి ఒక వేదికగా పనిచేస్తుంది.

మనబడి నాడు-నేడు: ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము చేపట్టిన ప్రముఖ పథకం, ఇది పాఠశాల మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేయడం మరియు ప్రస్తుత ప్రభుత్వ పాఠశాలలను చైతన్యవంతమైన , పోటీపడగల విద్యాసంస్థలుగా రూపాంతరం చేయడాన్ని లక్ష్యంగా కలిగి ఉంది. ఈ కార్యక్రమం మరుగుదొడ్లు, తాగునీరు, విద్యుదీకరణ వంటి తొమ్మిది ముఖ్యమైన మౌలిక సదుపాయాలల పై ప్రత్యేక దృష్టి పెడుతుంది.

పరఖ్ (సమగ్ర అభివృద్ధి కోసం పనితీరు మూల్యాంకనం సమీక్ష మరియు విశ్లేషణ): ఇది ఎన్‌సీఈఆర్టీ (NCERT) ఆధ్వర్యంలో స్థాపించబడిన జాతీయ ప్రమాణాలను నెలకొల్పే సంస్థ. విద్యార్థుల మానసిక ఆరోగ్యం మరియు శ్రేయోభివృద్ధి తో సహా వారి అభ్యాస ఫలితాలు మరియు పాఠశాల భద్రత సూచికలను పర్యవేక్షించే రాష్ట్రీయ సర్వేక్షణ (నేషనల్ అచీవ్‌మెంట్ సర్వే) లాంటి సమీక్షను ఇది పర్యవేక్షిస్తుంది.

వ్యక్తిగత భద్రత విద్య (PSE): ఇది శరీర భాగాల కోసం సరైన పదజాలం, సురక్షిత వ్యక్తిగత ప్రవర్తనా నియమాలు, మరియు "నో–గో–టెల్" వంటి భద్రతా మార్గదర్శకాలను పిల్లలకు బోధించేందుకు రూపొందించబడిన నిర్మిత విద్యా విధానం. ఇది పిల్లలు అసురక్షితమైన స్పర్శ లేదా ప్రవర్తనను గుర్తించి, నివేదించే సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

పోక్సో చట్టం: పిల్లలను లైంగిక నేరాల నుండి రక్షించే చట్టం, 2012. ఇది బాలలపై లైంగిక దుర్వినియోగాన్ని నిర్వచించే, వేగవంతమైన విచారణ కోసం ప్రత్యేక న్యాయస్థానాల ఏర్పాటు చేసే, మరియు నేరాల నివేదనను తప్పనిసరి చేసే అనుమానాస్పద దుర్వినియోగాన్ని నివేదించడాన్ని, ఉపాధ్యాయులు మరియు సిబ్బందిపై చట్టపరమైన బాధ్యతగా విధించే భారతీయ సమగ్ర చట్టం.

పునరుద్ధరణాత్మక విధానం/పునరుద్ధరణాత్మక న్యాయం: ఇది, దండనాత్మక క్రమశిక్షణ నుండి సంబంధాలను బలపరచడం మరియు సానుభూతికు దృష్టిని మార్చే ఒక బోధనా వ్యూహం. "ఎవరిని దూషించాలి?" అని అడగడం బదులు, పునరుద్ధరణాత్మక విధానం "ఎవరు హాని పొందారు", మరియు "పరిస్థితిని ఎలా సరిచేయగలము ?" అని అడుగుతుంది.దీని కోసం వివాదాలను పరిష్కరించడానికి మరియు సమగ్ర అభ్యాస సమూహాలను నిర్మించడానికి సామాజిక బృందాలు వంటి పద్ధతులను ఉపయోగిస్తుంది.

సచివాలయం: ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని గ్రామ/వార్డు సచివాలయం వ్యవస్థ. ఇది కేంద్రీకృతంకాని పరిపాలనా యూనిట్‌గా పనిచేస్తుంది, ఇందులో ఆక్సిలియరీ నర్స్ మిడ్‌వైఫ్ (ANM) మరియు మహిళా పోలీస్ వంటి కార్యకర్తలు ప్రభుత్వ సేవలను నేరుగా పౌరులు మరియు పాఠశాలలకు అట్టడుగు స్థాయిలో అందిస్తారు.

సఖీ ఉపక్రమం: కౌమారదశలో ఉన్న యవతను శక్తివంతం చేయడానికి ప్రత్యేకంగా రూపొందించిన ఒక కార్యక్రమం (విజయనగరం జిల్లా/యూనిసెఫ్ భాగస్వామ్య సందర్భంలో సూచించబడింది) ఇది కౌమారదశ ఆరోగ్యం మరియు బాల్య వివాహం వంటి అంశాలను ప్రస్తావిస్తుంది ఇది సఖీ గ్రూప్స్ అనే సమ వయస్కుల సమూహం ద్వారా ఆరోగ్య సేవలు, సలహాలు, మరియు జీవన నైపుణ్యాలను అందిస్తుంది.

సామాజిక భావప్రేరిత అభ్యాసము (SEL): పిల్లలు భావాలను నియంత్రించడం, లక్ష్యాలను నిర్ధారించడం, సానుభూతి చూపించడం, మరియు సానుకూల సంబంధాలను నిర్మించడం కోసం అవసరమైన జ్ఞానం మరియు నైపుణ్యాలను పొందే ప్రక్రియ. ఇది విద్యా విలువల ఆధారిత విద్యలో ఒక మూలస్తంభంగా విస్తృతంగా గుర్తించబడింది, ఇది విద్యార్థులు శిక్షణార్జనలో పాల్గొనడాన్ని మరియు మానసిక ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపరుస్తుంది.

(పాఠశాల సంబంధిత లింగాధారిత హింస): ఇవి పాఠశాలలలో మరియు పాఠశాల చుట్టూ జరిగే లైంగిక, శారీరక లేదా మానసిక హింసా చర్యలు, ఇవి హానికరమైన లింగ ప్రమాణాలు మరియు సాధారణీకరణాల కారణంగా కొనసాగుతాయి. దీంట్లో, విద్యార్థి శ్రేయోభివృద్ధి మరియు అభ్యాస సామర్థ్యాన్ని భంగపరిచే బెదిరింపులు, శారీరిక శిక్ష మరియు వేధింపులు ఉన్నాయి.

ఉడాన్ (జార్ఖండ్): జార్ఖండ్‌లోని ఉడాన్ ప్రాజెక్ట్ రాష్ట్ర నేతృత్వంలో నిర్వహించే కౌమారదశలో ఉన్న పిల్లల ఆరోగ్య విద్య కార్యక్రమం. ఇది సమాజ ప్రస్తావిస్తుంది పరిగణనలోకి తీసుకుని, సమగ్ర లైంగికత విద్యని ప్రభుత్వ పాఠశాలల పాఠ్యాంశాలలో భారీస్థాయిలో అనుసంధానించడంలో విజయవంతంమైన దృష్టంతా అధ్యయనంగా తరచుగా సూచించబడుతుంది.

కార్యనిర్వాహక సారాంశం

ఇంటిగ్రేటెడ్ చైల్డ్ డెవలప్‌మెంట్ సర్వీసెస్, బేటీ బచావో బేటీ పడావో, రాష్ట్రీయ కిశోర్ స్వాస్థ్య కార్యక్రమం, హెల్త్ అండ్ వెల్-బీయింగ్ ప్రోగ్రామ్ వంటి జాతీయ ఉపక్రమాలు, అలాగే ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ఉత్కృష్టతా పాఠశాల విద్య (LEAP) మోడల్.[1] మరియు ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో వృత్తి మరియు మానసిక ఆరోగ్యాలకే అంకితమైన 255 సలహాదారుల నియామకం వంటి రాష్ట్ర ఉపక్రమాలు, పునాది స్థాయి అభ్యాసం, సమగ్ర అభ్యాసం, మరియు విలువల ఆధారిత విద్యకు వ్యూహాత్మక నిబ్బద్ధతను సూచిస్తున్నాయి.ఆంధ్రప్రదేశ్ పాఠశాలల్లో విద్యార్థుల శ్రేయోభివృద్ధికి రూపొందించిన ఒక సమగ్ర రూపకల్పన అంటే, నిర్దిష్ట ప్రమాదాలను పరిష్కరించే ఈ చర్యలను ఒక సుసంభందమైన, క్రియాశీలక విధానంలో కలిపి, సమస్యల పరస్పర సంబంధాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటూ, పిల్లలు మరియు వారి వాతావరణం మొత్తానికి అనుగుణంగా పని చేసే విధానాన్ని రూపొందించడం అవుతుంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ప్రతిరోజూ కనీసం 9 మంది పిల్లలు నేరాల బాధితులుగా ఉన్నట్లు నివేదించబడుతున్నాయి.[2] పాఠశాలల్లో గ్రేడ్‌ల వారీగా సమగ్ర శ్రేయోభివృద్ధి విద్య లోపించింది,[3] ఇది పాఠశాల సంబంధిత లింగాధారిత హింస, బాల్య వివాహం, యుక్తవయస్కుల గర్భధారణలు, అక్రమ రవాణా, మానసిక ఆరోగ్య సమస్యలు, బెదరింపు , సైబర్ ప్రమాదాలు వంటి తీవ్రమైన సమస్యలకు దారితీస్తుంది మరియు విద్యా ఫలితాలు, పాఠశాల హాజరు పై ప్రతికూల పరిణామం చూపిస్తుందని మా పరిశోధన సూచిస్తుంది.[4] [5] అదనంగా, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కనీసం 93.8 శాతం కౌమారదశ పిల్లలకు ఇంట్లో స్మార్ట్‌ఫోన్లు అందుబాటులో ఉన్నాయి6.[6] ఇది సైబర్‌బెదరింపు మరియు చిత్ర ఆధారిత దుర్వినియోగం వంటి కొత్త డిజిటల్ ప్రమాదాలకు దారితీస్తుంది. వీటికి కూడా పాఠశాల ఆధారిత క్రియాశీలక చర్యలు అవసరపడతాయి.[7]

ఆంధ్రప్రదేశ్ PARAKH మూల్యాంకనం ప్రకారం, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని విద్యార్థులలో 46 శాతం వరకు విద్యార్థులు కలత చెందినప్పుడు లేదా ఒత్తిడికి గురైనప్పుడు "ఎవరితోనైనా మాట్లాడడం సులభంగా/సౌకర్యంగా లేనట్టు " అనుకున్నారు.[8] రాష్ట్రంలో బెదరింపు మరియు బహిష్కరించడం ప్రధాన సమస్యలుగా ఉన్నాయి; 31 శాతం వరకు విద్యార్థులు తమ సహవిద్యార్థులు తమను ఎగతాళి చేసారని, 22 శాతం విద్యార్థులు తమను వెక్కిరిస్తారని నివేదించారు. అత్యధిక పాఠశాలల్లో సరైన పాలసీ ఉన్నప్పటికీ, కొన్ని పాఠశాలలు బెదరింపు నిరోధక పాలసీ (30%) లేదా బాల (POCSO) రక్షణ పాలసీ (21%) లేనట్లు నివేదించాయి9, ఇదిచిన్నదే కానీ కీలక శాతం.[9] లింగ మార్పిడి చెందిన లేదా ఇంటర్‌సెక్స్ పిల్లలు, వైకల్యం ఉన్న పిల్లలు, మరియు అంచున ఉన్న వర్గాల నుండి వచ్చిన పిల్లలపై వివక్ష ఇంకా కొనసాగుతుంది, ఇది విరివిగా బయటపెట్టడం మరియు అధిక డ్రాప్‌ఔట్ రేట్లకు దారితీస్తుంది. ఇది NALSA v. Union of India (2014) కేసులో సుప్రీంకోర్ట్ ఇచ్చిన తీర్పు వంటి ప్రగతిశీల చట్టపరమైన ఆదేశాలు మరియు లింగమార్పిడి చెందినవారిని కలుపుకున్నసమగ్ర లైంగికత విద్య కోసం సమకాలీన న్యాయపరమైన ఒత్తిడి ఉన్నప్పటికీ కూడా కొనసాగుతుంది.

---

[1] Hans News Service. (2025, April 9). LEAP to overhaul state edu model. The Hans India.
[2] Crime in India 2023, NCRB
[3] Appendix B
[4] Appendix C
[5] Crime in India 2023, NCRB
[6] Annual Status of Education Report 2024, Pratham Foundation
[7] Mehra D, Lakiang T, Kathuria N, Kumar M, Mehra S, Sharma S. (2022). Mental Health Interventions among Adolescents in India: A Scoping Review.
[8] PARAKH Rashtriya Sarvekshan, NCERT. (2024).
[9] PARAKH Rashtriya Sarvekshan, NCERT. (2024).

స్వతంత్ర చర్యలను మించి , మొత్తం పిల్లల సమగ్ర శ్రేయోభివృద్ధిని దృష్టిలో పెట్టుకుని, పాఠ్యాంశ ఆధారిత సుసంభందమైన రూపకల్పనను అమలు చేయడం చాలా అవసరం.[10] **ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యా శాఖ 1–10 తరగతులులో విలువల ఆధారిత విద్యా రూపకల్పనను రూపొందించి, సామాజిక- భావ ప్రేరిత అభ్యాసం, (SEL), లింగ సమానత్వం మరియు లైంగికత విద్య, వ్యక్తిగత సురక్షతా విద్య (PSE), డిజిటల్ శ్రేయోభివృద్ధి మరియు పౌరసత్వం, మరియు పునరుద్దరణ న్యాయం-ఆధారిత భోదన వంటి ఐదు పరస్పర సంబంధిత స్థంభాలపై నిర్మించడానికి తన ప్రయత్నాలను సమీకరించాలని ఈ వివరణా పత్రము ప్రతిపాదిస్తుంది.**

సిఫారసులలో, 11–12 గ్రేడ్‌ల కోసం ప్రీ-యూనివర్సిటీ విద్యార్థులకు పునరుత్పత్తి మరియు లైంగిక ఆరోగ్యం, జీవన నైపుణ్యాలపై దృష్టి సారించిన ప్రత్యేక పాఠ్యాంశాన్ని రూపొందించవలసిన అంశం కూడా ఉంది. అలాగే, 6–10 గ్రేడ్‌ల కోసం జీవశాస్త్ర పాఠ్యాంశాన్ని నవీకరించడం సూచించబడింది, ఇందులో పునరుత్పత్తి అభివృద్ధి మాత్రమే కాకుండా, యుక్తవయసులో భావప్రేరిత, లైంగిక మరియు శారీరక అభివృద్ధి విషయాలు కూడా ఉన్నాయి. అదనంగా సామాజ శాస్త్రా పాఠ్యాంశాన్ని నవీకరించాలని , దానిలో లింగా ఆధారిత వివక్ష , లింగా ఆధారిత హింస మరియు లింగ మార్పిడి చెందిన వారి అనుభవాలు కలిగి ఉండాలని మేము సూచిస్తున్నాము. బోధనలో పొందుపరిచిన పునరుద్ధరణాత్మక విధానాలతో పాటు ఈ పాట్యంశ మార్పులో పాఠశాల వాతావరణ ఆద్యంతము శిక్షాత్మక ప్రతిస్పందన స్థానంలో సంభంద సుధారణ మరియు పంచుకో బడిన భాద్యతను ప్రతిష్ఠాపించుతాయి.[11]

కర్ణాటక ప్రభుత్వం ఇటీవల ప్రవేశపెట్టిన విలువల ఆధారిత విద్యా కార్యక్రమం.[12] మరియు జార్ఖండ్‌లోని ఉడాన్ ఉపక్రమం.[13] వంటి ఉదాహరణలు, పాలసీ పునర్వ్యస్థీకరణ, దశలవారీ అమలు, మరియు అస్తిత్వంలో ఉన్న SCERT మరియు DIETs వంటి యంత్రాంగంలను ఉపయోగించడం ద్వారా ఇలాంటి సమగ్ర విధానం అత్యంత ఆచరణ సాధ్యమని సూచిస్తున్నాయి.మా సిఫారసులు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉత్కృష్టతా పాఠశాల విద్య విధానం (LEAP) మరియు జాతీయ విద్యా విధానం (NEP) 2020 కు అనుగుణంగా ఉంటూ సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలు (SDGs 3, 4, 5, మరియు 16) ను కూడా సాధించుతాయి. ఈ స్థంభాలను ఉపాధ్యాయ ప్రశిక్షణ మరియు సంస్థాగత రక్షణలు బలపరిచే పాఠశాల పాఠ్యాంశంలో పొందుపరిచే ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యా శాఖ పిల్లల రక్షణను బలోపేతం చేయడం, కౌమారదశ పిల్లల ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపరిచడం, మరియు సానుభూతి , దృఢత్వం, మరియు బాధ్యత కలిగిన పౌరుల తరం సృష్టించడంను సమర్థవంతంగా బలపరచవచ్చు.

[10] Slade, Sean & Griffith, D.. (2013). A whole child approach to student success. KEDI Journal of Educational Policy. 21-35.
[11] Enfold Proactive Health Trust. (September, 2025). Restorative approaches as a pathway to good schools: A white paper
[12] Vyas, A. (2025). Karnataka's new textbook takes on bullying, body shaming, and stereotypes. The Times of India.
[13] Centre for Catalyzing Change (C3). (2019, September). UDAAN: Adolescence education program, Jharkhand: In school. At scale.

ప్రస్తావన

ఈనాడు, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పిల్లలు మరియు యువత బాల్య వివాహం సంఘటనలు , యుక్తవయస్కుల గర్భధారణ, పాఠశాల సంబంధిత లైంగిక ఆధారిత హింస (SRGBV), మరియు బెదరింపు వంటి తక్షణమే పరిష్కరించవలసిన పరస్పర సంబంధిత సమస్యలను ఎదుర్కొంటున్నారు.. వీటి నేపథ్యంలో , డిజిటల్ ప్రమాదాలు, మానసిక ఆరోగ్యం మరియు యుక్త వయసు మార్పులను చుట్టుకున్న మౌనం మరియు కళంకం కూడా ఉన్నాయి[14]

పట్టిక 1. కీలక సవాళ్ల స్థూలదృష్టి

యువత గర్భధారణ

ఎన్ఎఫ్‌హెచ్ఎస్-5 (2019-21)
యంగ్ లైవ్స్ (2018)

15–19 వయసులోని మహిళలలో **12.6%** మంది ఇప్పటికే గర్భధారణ ప్రారంభించారు. ఆరోగ్య కార్యకర్తలు, గర్భనిరోధకాలు గురించి వివాహిత మహిళలతో, మరియు వారి మొదటి బిడ్డ పుట్టిన తర్వాత మాత్రమే చర్చించడం సముచితం అని తరచుగా భావిస్తారు

జాతీయ సగటు **6.8%** కంటే దాదాపు రెట్టింపు. దేశంలో మూడవ అత్యధిక స్థానంలో ఉంది.

చిన్న వయసు గర్భధారణను నివారించడానికి ఉన్న అవకాశం తప్పిపోయింది

బాల్య వివాహం

యూనిసెఫ్, ఎన్ఎఫ్‌హెచ్ఎస్-5 (2019–21)
ఎన్‌సీఆర్‌బి, క్రైమ్ ఇన్ ఇండియా ,2023
యంగ్ లైవ్స్ (2018)

20–24 వయసు మహిళలలో **29%** మంది 18 సంవత్సరాల వయస్సు కంటే మునుపే వివాహం చేసుకున్నారు.
చాలా మంది యువత, గర్భనిరోధకాలు, సంతానోత్పత్తి మరియు సురక్షిత లైంగిక అభ్యాసాల గురించి తక్కువ జ్ఞానంతో వివాహ జీవితం లో అడుగుపెడతారు.

దేశంలో ఆరవ అత్యధిక స్థానం. జాతీయ సగటు (23%) కంటే గణనీయంగా ఎక్కువ.

[14] పట్టిక 1

బాలల లైంగిక దుర్వినియోగం

ఎన్‌సీఆర్‌బి, క్రైమ్ ఇన్ ఇండియా, 2023

2023లో పిల్లలపై జరగిన మొత్తం నేరాలలో (2,844 కేసులలో 1,918), లైంగిక నేరాల ప్రమాణము **67%**.

జాతీయ సగటు **39.7%** తో పోలిస్తే చాలా భిన్నంగా ఉంది. ఇది లైంగిక దుర్వినియోగానికి ఉన్న అధిక దుర్బలత్వాని సూచిస్తుంది.

బాలుల అక్రమ రవాణా

ఎన్‌సీఆర్‌బి, స్టేట్ డేటా (2016–2022)

కోవిడ్ తరువాత (2021–2022) అక్రమ రవాణా చేయబడిన పిల్లల సగటు సంఖ్య సంవత్సరానికి 50 నుండి **210** వరకు పెరిగింది.

దేశంలో అత్యధికంగా వ్యాపించి ఉండడంలో మూడవది. ఇది తీవ్రమైన దుర్బలత్వం మరియు వ్యవస్థీకృత దోపిడీ ప్రమాదాలను ప్రధానంగా చూపిస్తుంది.

డిజిటల్ ప్రమాదం / స్మార్ట్‌ఫోన్ ఉపయోగించడం

ఎన్‌సీఆర్‌బి, క్రైమ్ ఇన్ ఇండియా 2023
ASER, 2024; భారత యవత మానసిక ఆరోగ్య అధ్యయనాలు

కౌమారదశ పిల్లల్లో (14–16 ఏళ్ళు) **93.8%** మంది ఇంట్లో స్మార్ట్‌ఫోన్ ఉపయోగిస్తున్నారు; 74.4% మంది సోషల్ మీడియా కోసం.

మొత్తం సైబర్ క్రైమ్ కేసులలో భారత రాష్ట్రాలలో ఐదవ అత్యధిక స్థానం (2022లో 2,341 సంఘటనలు నమోదు).

మార్గదర్శకత్వం లేకుండా వేగంగా డిజిటల్ స్వీకరణ చేయడం , సైబర్‌బెదరింపు, పిల్లల లైంగిక వేదింపు, తప్పు సమాచారం, మరియు సమస్యాత్మక ఉపయోగాల ప్రమాదాన్ని పెంచుతుంది. (**39-44%** భారత యువతకు అనుసంధానించబడింది)

మానసిక ఆరోగ్యం (ఆందోళన & నిరాశ)

PARAKH రాష్ట్రీయ సర్వేక్షణ - ఆంధ్రప్రదేశ్, NCERT, 2024

15% మంది విద్యార్థులు పాఠశాల వాతావరణం సురక్షితం లేదా సంతోషంగా లేదని నివేదించారు. **57%** మంది తమ భవిష్యత్తు లక్ష్యాలను సాధించగల సామర్థ్యంపై ఆశాభావంతో ఉన్నారు

సామాజిక -భావప్రేరణ అభ్యాసం అస్థిరంగా అమలులో ఉంది మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ పాఠశాల వ్యవస్థలో అనుసందానించ బడలేదు.

లైంగికత, లింగం, మరియు పునరుత్పత్తి ఆరోగ్యంపై ఖచ్చితమైన సమాచారం లేకపోవడం యవతను తప్పు సమాచారం, తొందరపాటు గర్భధారణలు, అసురక్షిత ఆచారాలు, మరియు మానసిక ఆరోగ్య సమస్యలకు సులభంగా దారితీస్తుందని ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పనిచేస్తున్న కీలక సమాచారం అందించే వ్యక్తులు సూచించారు.[15] యవత మానసిక ఆరోగ్య సమస్యలో పెరుగుదల మరియు హింస, కళంకం మరియు డిజిటల్ ఒత్తిళ్లతో దానికి ఉన్న సంబంధాన్ని ప్రపంచ మరియు జాతీయ సమీక్షలూ కూడా సాక్ష్యపరుస్తాయి,[16 17 18] మరియు పాఠశాలలు ప్రోత్సాహక మరియు నివారక సహాయం కోసం ప్రధాన వేదికలుగా ఉండాలని సిఫారసు చేస్తాయి.[19]

[15] Appendix B
[16] World Health Organization. (2025). Adolescent mental health.
[17] Mehra D, Lakiang T, Kathuria N, Kumar M, Mehra S, Sharma S. (2022). Mental Health Interventions among Adolescents in India: A Scoping Review.
[18] Moitra M, Owens S, Hailemariam M, Wilson KS, Mensa-Kwao A, Gonese G, Kamamia CK, White B, Young DM, Collins PY. (2023). Global Mental Health: Where We Are and Where We Are Going.
[19] O'Reilly M, Svirydzenka N, Adams S, Dogra N. (2018). Review of mental health promotion interventions in schools.

పరిశోధన విధానం

ఈ వివరణా పత్రము క్రింద సూచించబడిన సమగ్ర విశ్లేషణలపై ఆధారపడి ఉంది: ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పాఠ్యపుస్తకాల సమీక్ష, 5 కీలక సమాచారం అందించే వ్యక్తుల ఇంటర్వ్యూలు, సంబంధిత విషయాలపై అందుబాటులో ఉన్న ద్వితీయ జ్ఞాన వనరుల సాహిత్య సమీక్ష, అంతర్జాతీయ మరియు దేశీయ దృష్టాంత అధ్యయనాలు , మరియు జాతీయ మరియు రాష్ట్ర స్థాయిలో ప్రభుత్వ పథకాలు మరియు పాలసీలు.

రాష్ట్ర పాఠ్యపుస్తకాల సమీక్ష

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పాఠ్యాంశ రూపకల్పన- 2011 విశ్లేషణలో క్రింద సూచించబడిన పాఠ్యపుస్తకాలు ఉన్నాయి. ఇంగ్లీష్ సిలబస్: తరగతులు 1–10, సామాజిక శాస్త్రం సిలబస్: తరగతులు 6–10 పర్యావరణ అధ్యయనం సిలబస్: తరగతులు 3–5,జీవశాస్త్రం సిలబస్: తరగతులు 8–10. వీటిలోని విషయాలను మూల్యాంకనం చేయడానికి అవసరమైన కొలమానంగా ఎన్ఫోల్డ్ ప్రొయాక్టివ్ హెల్త్ ట్రస్ట్ పాఠ్య రూపకల్పన బృందం, UNFPA, UNESCO, UNAIDS, UNICEF, UNFPA మరియు WHOలు[20] లైంగికత విద్యపై అందించిన అంతర్జాతీయ సాంకేతిక మార్గదర్శకాలు20, మరియు NEP 2020 సూచనల కలయిక ప్రమాణాలను తీసుకువడమైనది.

కీలక సమాచారం అందించే వ్యక్తుల ఇంటర్వ్యూలు

5 నిపుణులను ఇంటర్వ్యూ చేయడమైయినది: ఆంధ్రప్రదేశ్ సందర్భంలో పని చేసిన వాటితో కలిపి 4 ప్రభుత్వేతర సంస్థలు, మరియు నంద్యాల జిల్లా మహిళా మరియు బాల రక్షణ అధికారి (CDPO).

డెస్క్ రీసెర్చ్

ఈ సమీక్షలో, రాజ్యాంగ మరియు చట్టపరమైన బాధ్యతలు, ప్రభుత్వ పోలీసలు , పథకాలు మరియు కార్యక్రమాలు, అంతర్జాతీయ మరియు దేశీయదృష్టాంతా అధ్యయనాలు ఉన్నాయి.

[20] The UN International Technical Guidance on Sexuality Education (ITGSE) was published by UNESCO, UNAIDS, UNICEF, UNFPA, and WHO in 2009

నేపథ్యం

మనబడి నాడు-నేడు మరియు LEAP వంటి విద్యా సంస్కరణలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ముందంజలో ఉంది. అయితే, పాఠశాలకు వెళ్లే పిల్లలు ఇంకా తమ శ్రేయోభివృద్ధికి క్రింది అడ్డంకులను ఎదుర్కొంటున్నారు:

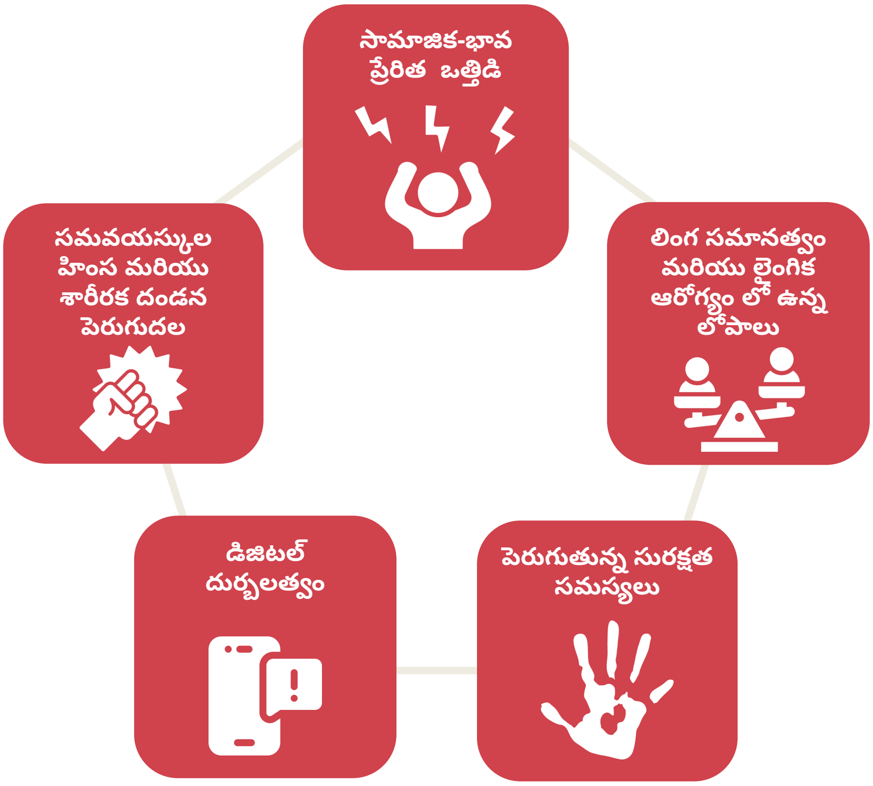

సామాజిక-భావ ప్రేరిత ఒత్తిడి:

విద్యార్థులు తీవ్ర విద్యాసంబంధమైన ఒత్తిడి, పరీక్షా ఆందోళనను ఎదుర్కొంటున్నారు. మరియు బెదిరింపు సంఘటనల వల్ల ఈ ఒత్తిడులు మరింత ఉధృతమౌతున్నా.[21] భారత పాఠశాలలలో చేసిన అధ్యయనాలు, బెదిరింపు, గైర్హాజరు, విద్యాసంబందితమైన పనితీరు తగ్గడం, మరియు స్వీయ-హానికి ఉన్న ప్రమాద పెరుగుదల మధ్య గట్టి సంబంధం ఉందని చూపిస్తున్నాయి.[22] ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని విజయనగరం జిల్లా వంటి ప్రాంతాల్లో నిర్వహించిన పరిశోధనలో, పాఠశాలకు వెళ్లే యవతలో మానసిక ఆరోగ్య సమస్యలు ఆందోళన కలిగించేయంత అత్యధికంగా ఉన్నట్లు గమనించబడింది. యువత మహిళలలో **48.78% మంది సామాన్య మానసిక రుగ్మతులతో (CMDs) ఉన్నారు.**[23] గ్రామీణ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో చేయబడిన మరో క్రాస్-సెక్షనల్ అధ్యయనం యువతలో నిరాశ వ్యాప్తి సుమారుగా **2.7%గా ఉంది. ఇందులో ఎక్కువ సంఖ్య (57.14%) సరిహద్దు నిరాశను కలిగివున్నారు అని సూచిస్తుంది.** వ్యక్తిగత నష్టాలు, సామాజిక నిరాకరణ, మరియు ఆత్మహత్యకు గురయ్యే అనుభవాల వంటి ఒత్తిడినిచ్చే జీవిత ఘటనలు ప్రధాన ప్రమాద కారకాలు.[24]

[21] Vasudevan, N., & Ramesh, G. (2025). Addressing the mounting academic pressures of Indian students: The need of the hour. Journal of Economics, Finance and Management Studies

[22] UNICEF. (2019). Behind the numbers: Ending school violence and bullying.

[23] Babu, Manchikalapudi & Pavani, Angati & Madhav, Gajarao & Suvvari, Nagaraju. (2024). Screening for common mental health problems in school-going adolescent students in Vizianagaram district, Andhra Pradesh. Telangana Journal of Psychiatry.

[24] Latha, K., & Harika, T. K. (2023). A cross-sectional study on prevalence of depression among adolescents and its associated factors in rural areas of Andhra Pradesh. International Journal of Scientific Research,

లింగమార్పిడి చెందిన మరియు లింగ వైవిధ్య విద్యార్థులలో, వేధింపులు మరియు బహిష్కరించడం వలన అధిక డ్రాప్‌ఔట్ రేట్లకు మరియు మానసిక ఆరోగ్యం తగ్గడానికి దారితీస్తాయి.[25] ఇంతేకాకుండా , యువతలో సోషల్ మీడియా ఉపయోగం పెరుగుదలతో ఇతర ప్రమాదాలు కూడా చేరుకుంటాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 14–16 ఏళ్ల వయసు గల పిల్లలలో సుమారు 74.4% మంది సోషల్ మీడియా కంటెంట్‌లో నిమగ్నమైవుంటారు.[26] **భారతీయ యువతలో 39-44% మంది ఆందోళన మరియు నిరాశతో ముడిపడివున్న స్మార్ట్ ఫోన్ల** ఉపయోగంతో వచ్చే సమస్యలను ఎదుర్కుంటున్నారని జాతీయ అధ్యనాలు సూచిస్తున్నాయి.[27]

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం చేపట్టిన రెండు ప్రధాన ఉపక్రమాలైన , ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉత్కృష్టతత పాఠశాల విద్య (LEAP) మరియు ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో వృత్తి మరియు మానసిక ఆరోగ్యానికె అంకితమైన 255 సలహాదారుల నియామకం, విద్యార్థులలో సామాజిక-భావప్రేయారిత అభ్యాసముని (SEL) మరియు దృఢత్వాన్ని పెంపొందించడాన్ని చేర్చడానికి గొప్ప అవకాశాలు. దీని ద్వారా మనోసామాజిక ఛలంలో ఉన్నఈ కీలక, దీర్ఘకాలిక లోపాలను పరిష్కరించవచ్చు[28]

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 14–16 ఏళ్ల వయసు గల పిల్లలలో సుమారు 74.4% మంది సోషల్ మీడియా కంటెంట్‌లో నిమగ్నమైవుంటారు

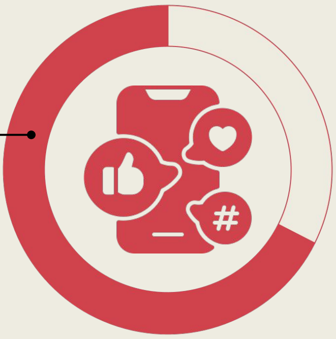

Annual Status of Education Report 2024, Pratham Foundation

లింగ సమానత్వం మరియు లైంగిక ఆరోగ్యం లో ఉన్న లోపాలు:

కీలక సమాచారం అందించే వ్యక్తులు మరియు నిపుణుల ప్రకారం,[29] లోతుగా పాతుకుపోయిన లింగ అసమానతలు విద్యార్థులలో ఆందోళన, అధిక డ్రాప్‌ఔట్ రేట్లు, మరియు విద్యాసంబంధిత పనితీరు తగ్గడానికి కారణమవుతాయి. ఈ అసమానతల్లో, హాజరును ప్రభావితం చేసే గృహ విధులు ఎక్కువగా అమ్మాయిల భుజాలపై పడటం, అబ్బాయిలు భావాలను వ్యక్తం చేయకుండా నిరుత్సహ పరచడం , మరియు లింగ వైవిధ్య విద్యార్థులు మౌఖిక వేధింపులు అనుభవించడం, తప్పుగా లింగ నిర్ధారణ చేయడం , మరియు సురక్షిత సదుపాయాల లోటు వంటివి ఉన్నాయి.

పాఠ్యాంశాలు మహిళలను మాత్రమే సంరక్షణ పాత్రల్లో, మరియు పురుషులను అధికార స్థానాలలో చూచే సాంప్రదాయాలను కొనసాగించిడం ద్వారా ఇవి పాఠశాలలో మరింతపటిష్ఠంకావచ్చు, తొందరపాటు వివాహం మరియు బాల్య గర్భధారణ ఒక ప్రధాన సమస్య. జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే (NFHS-5, 2019-21) ప్రకారం, **ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 15–19 ఏళ్ల వయసు గల మహిళలలో 12.5% ఇప్పటికే తల్లిగా ఉన్నారు లేదా గర్భవతి అయ్యారు** (ఇది జాతీయ సగటు 6.8% కంటే ఎక్కువ) ఇది ఒక ముఖ్యమైన ప్రజారోగ్య మరియు సామాజిక సవాలుని సూచిస్తుంది.[30]

[25] United Nations Girls' Education Initiative. (2016). Out in the open: Education sector responses to violence based on sexual orientation and gender identity expression.
[26] Annual Status of Education Report 2024, Pratham Foundation
[27] Prevalence of Smartphone Addiction in School-Going Children. (2023).
[28] Appendix A
[29] Appendix B
[30] National Family and Health Survey (NFHS) - 5

సమగ్ర లైంగికత విద్య (CSE) ప్రస్తుతం పాఠ్యాంశానికే పరిమితం చేయబడింది. ప్రస్తుత పాఠ్యాంశం జీవశాస్త్రంలోని ప్రాథమిక విషయాలనుమాత్రమే తెలియచేస్తుంది. సాందర్భికా అంశాలు ఉదాహరణకు రుతుస్త్రవ ఆరోగ్యం, జననేంద్రియాలు ఆరోగ్యం , అనుమతి, మరియు సురక్షిత ఆచారాలు వంటి కీలక అంశాలను తరచుగా విస్మరిస్తుంది. అమ్మాయిలు రుతుస్త్రవ ఆరోగ్యం నిర్వహణ, బాల్య వివాహం, మరియు యుక్తవయస్క గర్భధారణాలకి సంబంధించిన అడ్డంకులను ఎదుర్కొంటున్నారు, మరి అబ్బాయిలకు యుక్తవయస్సు , గౌరవం, మరియు పంచుకునే బాధ్యతపై మార్గదర్శకత్వం లోటు ఉందని మా పరిశోధనలు సూచిస్తాయి.[31]

విజయనగరంలో సఖీ ఉపక్రమం స్థానిక స్థాయిలో బాల్య వివాహాలను నివారించడంలో మరియు యువత సమస్యలను పరిష్కరించడంలో సత్ఫలితాలను చూపించిన ఒక విజయవంతమైన బహుళ-వాలుగురి మోడల్కి సమర్థవంతమైన ఉదాహరణగా నిలుస్తోంది.[32] ఈ కార్యక్రమ విజయానికి కారణం ప్రభుత్వ కార్యకర్తలు, ప్రభుత్వేతర సంస్థలు (NGOs), మరియు కమ్యూనిటీ నాయకులు కలిసి పని చేయించడం. ఈ విధానాన్ని ఒక క్రమబద్ధీకరించబడ్డ పాఠ్యాంశ ఆధారిత వ్యూహం ద్వారా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా విస్తరించవచ్చు.

మరో దృష్టంతా అధ్యనం జార్ఖండ్‌లో ఉడాన్ ఉపక్రమ0 – ఇది ఒక పాఠశాల-ఆధారిత పథకం. ఉపాధ్యాయ శిక్షణ, ఇంటరాక్టివ్ బోధన సామగ్రి మరియు యువతకు అనుకూలమైన సేవల ద్వారా ప్రభుత్వ పాఠశాలల పాఠ్యాంశాలలో సమగ్ర లైంగికత విద్యను కలుపుకుంది.[33] ఇది వాటాదార్లను పాల్గొనించడంతో, మరియు విషయాలను అనుకూల పరచడంతో సమాజం నిరోధాన్ని విజయవంతంగా అధిగమించింది, ఫలితంగా యువతలో లింగ సమానత్వం, లైంగిక ఆరోగ్య అవగాహన, మరియు సాధికారతను ప్రోత్సహించింది. యువత జీవన నైపుణ్యాలు మరియు ఆరోగ్య జ్ఞానాన్ని మెరుగుపరచడంలో ప్రభావం చూపినందుకు ఈ విస్తరించి దగిన విధానం గుర్తింపు పొందింది.

15–19 ఏళ్ల వయసు గల మహిళలలో 12.5% ఇప్పటికే తల్లిగా ఉన్నారు లేదా గర్భవతి అయ్యారు

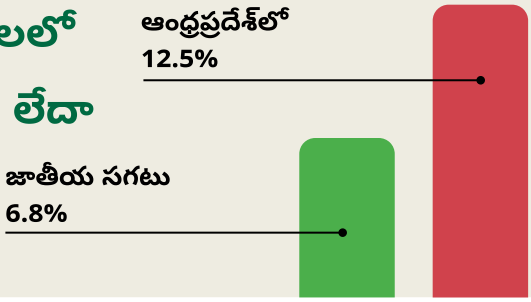

National Family and Health Survey (NFHS) - 5

పెరుగుతున్న సురక్షత సమస్యలు:

బాలలపై లైంగిక దుర్వినియోగం (CSA) ఒక ప్రధాన సమస్యగా ఉంది, ఆంధ్రప్రదేశ్లో POCSO (బాలలను లైంగిక నేరాల నుండి రక్షించే) చట్టం కింద నిరంతరం గణనీయమైన సంఖ్యలో కేసులు నమోదు చేయబడుతున్నాయి. వేగంగా జరుగుతున్నా స్మార్ట్‌ఫోన్ ఉపయోగంతో ఆన్‌లైన్ ద్వారా కూడా బాలల సురక్షతా సమస్యలు పెరుగుతున్నాయి.[34]

పాఠశాల విద్యా శాఖ, పాఠశాలల్లో బెదరింపు మరియు లైంగిక వేధింపుల సమస్యలను నివారించడానికి ప్రామాణిక నిర్వహణ విధానాలు రూపొందించింది.[35] అన్ని పాఠశాలలు పాఠశాల సురక్షితతను ప్రోత్సహించాలి, బాలలపై జరిగే దుర్వినియోగాన్ని గమనించడాన్ని కచ్చితం చేసుకోవాలి మరియు ఫిర్యాదు కమిటీలను ఏర్పాటు చేయాలి. ఉపాధ్యాయులు మరియు సిబ్బంది POCSO చట్టం మరియు బాల రక్షణ ప్రమాణాలపై తరిఫీదు పొందుతున్నారు. మరియు సహాయం కోరడంలో విద్యార్థులు అవగాహన పెంచుకున్నారు. సమస్యలను రహస్యంగా నివేదించడానికి సహాయక నంబర్లు మరియు ఫిర్యాదు పెట్టెలు ఉన్న పోస్టర్లు కూడా విద్యార్థుల కోసం పరిచయం చేయబడ్డాయి.

[31] Appendix B
[32] UNICEF India. (2023, March 7). Sakhi Initiative: Awareness to action.
[33] Centre for Catalyzing Change (C3). (2019, September). UDAAN: Adolescence education program, Jharkhand: In school. At scale.
[34] Crime in India 2023, NCRB
[35] NDTV Education Desk. (2022, August 8). Andhra Pradesh government initiates steps to make schools safer. NDTV.

రాష్ట్రము దూర మిధ్య మరియు ఉపాధ్యాయ ప్రశిక్షణ కోసం డిజిటల్ వేదికలను ఉపయోగించినప్పటికీ, పిల్లలు తమ శరీరం, దుస్తులకు, సరైన పదజాలంను తెలుసుకోవడానికి సహాయపడే విషయాలను, తాకడం మరియు మాట్లాడడానికి సంబందించిన సురక్షిత అంతరవ్యక్తిగత నియమాలను , "నో-గో-టెల్" అనే వ్యక్తిగత సురక్షిత మార్గదర్శకంను సురక్షిత వయోజన అంటే ఏమిటి అనే క్రమబద్ధీకరించబడ్డ వయసుకు తగిన వ్యక్తిగత సురక్షిత విద్యను 1-12వ తరగతివరకు ఉన్న పాఠ్యపుస్తకాల పాఠ్యాంషంలో ఇంకా చేర్చలేదు. POCSO చట్టం మరియు సమగ్ర శిక్ష వంటి పథకాలు ఇప్పటికే ఇలాంటి విద్య కోసం చట్టపరమైన మరియు కార్యాచరణ ప్రణాళికాబద్ధమైన రూపకల్పనను అందిస్తున్నాయి.

డిజిటల్ దుర్బలత్వం:

ఆంధ్రప్రదేశ్ యువతలో 93 శాతానికి పైగా ఇంట్లో స్మార్ట్‌ఫోన్లు ఉపయోగిస్తారు, మరియు వారిలో 74 శాతానికి పైగా వీటిని ప్రధానంగా సోషల్ మీడియా కోసం ఉపయోగిస్తున్నారు.[36] ఇది వారిని సైబర్‌బెదరింపు, లైంగిక వేదింపు, కుంభకోణాలు , మరియు మానసిక ఆరోగ్య ప్రమాదాలకు గురిచేస్తుంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ యువతలో 93 శాతానికి పైగా ఇంట్లో స్మార్ట్‌ఫోన్లు ఉపయోగిస్తారు

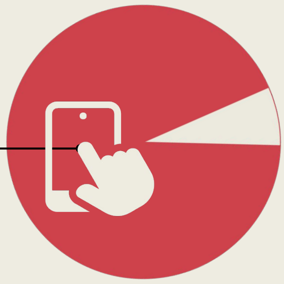

Annual Status of Education Report 2024, Pratham Foundation

రాష్ట్రం ఇటీవల ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద తల్లిదండ్రులు-ఉపాధ్యాయులు సమావేశాన్ని నిర్వహించింది, ఇందులో 35 లక్షల కంటే ఎక్కువ విద్యార్థులు, 71 లక్షల తల్లిదండ్రులు, మరియు సుమారు 2 లక్షల ఉపాధ్యాయులు పాల్గొన్నారు, ఈ సమావేశంలో మాదకద్రవ్యాలు సేవించడం , మొబైల్ ఫోన్ అలవాటు వంటి అంశాలపై దృష్టి పెట్టారు.[37] ముఖ్యమంత్రి, పిల్లల స్మార్ట్‌ఫోన్ ఉపయోగంపై తల్లిదండ్రులు మరింత జాగ్రత్త వహించాలని మరియు దృష్టి సారించాలని పిలుపునిచ్చారు. మరియు ప్రవర్తనా లేదా భావో ప్రేరిత సమస్యలను నివారించడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న విద్యాసంబంధిత మరియు ఆరోగ్య సూచికలతో కలసియున్న 'సమగ్ర ప్రగతి పాత్రలను ' ప్రవేశపెట్టారు. ఆంధ్రప్రదేశ్, Cisco వంటి సంస్థలతో జతకట్టి విద్యార్థులకు డిజిటల్ నైపుణ్యాలు, సైబర్‌భద్రతా , మరియు బాధ్యతాయుత టెక్నాలజీ ఉపయోగ ప్రశిక్షణను అందిస్తోంది. ఈ కార్యక్రమాలు IT నైపుణ్యాలపై దృష్టి పెట్టడమే కాక, డిజిటల్ సురక్షిత , నైతికత, మరియు సైబర్‌బెదరింపు వంటి ఆన్‌లైన్ ప్రమాదాలకు వ్యతిరేకంగా ధృడంగానిలబడే సాధన పై కూడా దృష్టి పెట్టాయి.

ఉపాధ్యాయ మరియు తల్లిదండ్రుల సంవేదీకరణతో పాటు గోప్యత, అనుమతి, ఆరోగ్యకరమైన స్క్రీన్ అలవాట్లు, తప్పు సమాచారాన్ని గుర్తించడం, విశ్వసనీయతను నిర్ధారించడం, మరియు ఏది “మన మేధస్సుకు పోషకంగా ఉంది” అనేది ఎంచుకోవడం వంటి విభాగాలను కలిగిఉన్న పాఠ్యాంశముతో డిజిటల్ శ్రేయోభివృద్ధి మరియు పౌరసత్వాన్ని కలపడం, విద్యార్థులను డిజిటల్ నైపుణ్యాలు పొందడానిమాత్రమే కాకుండా సురక్షిత మరియు దృఢమైన ఉపయోగదారులుగా చేయడాన్ని కచ్చితం చేయడానికి ఇది అవసరం.

[36] Annual Status of Education Report 2024, Pratham Foundation
[37] Lanka, V. (2024, December 7). CM Naidu's urgent warning: Combatting student drug and mobile addiction in Andhra Pradesh.

సమవయస్కుల హింస మరియు శారీరక దండన పెరుగుదల:

ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతటా పాఠశాలలు, సమవయస్కుల మధ్య ఘర్షణ, హింస, మరియు చట్టపరమైన నిషేధాలు ఉన్నప్పటికీ, ఉపాధ్యాయులు విధించే శారీరక దండనను ఎదుర్కొంటూన్నాయి38. ఈ అన్ని సమస్యలు పిల్లల సురక్షితా, మానసిక ఆరోగ్యం, మరియు విద్యాసంబంధమైన విషయాలలో పాల్గొనడానికి హానికలిగిస్తాయి. భారత పంచాయతీలు వంటి స్థానిక సంప్రదాయాల నుండి ప్రేరణ పొందిన, ఇప్పుడు యు ఎస్ ఏ, యు కె, ఆస్ట్రేలియా మరియు హాంకాంగ్ వంటి దేశాల్లో విస్తృతంగా ఉపయోగించబడుతున్న పునరుద్ధరణవిధానం(RA) దండన నుండి సంబంధాల నిర్మాణం, సహానుభూతి, మరియు జవాబుదారితనంపై దృష్టి మార్చుతుంది. "ఎవరిని దూషించాలి, మరియు వారిని ఎలా శిక్షించాలి?" అని అడగటం బదులు, పాఠశాలలు ఇలా అడగడం ప్రారంభించవచ్చు: **"ఎవరికి హాని కలిగింది , వారి అవసరాలు ఏమిటి, మరియు మనం కలిసికట్టుగా వాటిని ఎలా సరిచేయవచ్చు?"**

పునరుద్ధరణవిధానం (RA) కేవలం విషయపరమైన రూపకల్పన మాత్రమే కాకుండా, అందరిని కలుపుకుపోయే మరియు సహానుభూతితో కూడిన విద్యా సమాజాలను నిర్మించడానికి ఒక బోధన విధానంగా కూడా అధిక గుర్తింపు పొందుతోంది39., సామాజిక సమూహాలు సంవాదాలు , మరియు సమస్యల పరిష్కారంలో అందరిని కలుపుకోవడం వంటి పునరుద్ధరణ విధానాలు విద్యార్థులను వారి చర్యల ప్రభావం గురించి ఆలోచించడానికి, హానిని సరిచేయడానికి, మరియు సహానుభూతిని పెంపొందించడానికి సహాయపడతాయని యునెస్కో ప్రధానంగా సూచిస్తుంది. మొత్తం పాఠశాల పునరుద్ధరణ విధానాలను ఆచరణలో తెచ్చిన పాఠశాలల్లో బెదిరింపు మరియు గొడవలు తగ్గాయని, హాజరు మెరుగైందని , ఉపాధ్యాయ-విద్యార్థి సంబంధాలు బలపడ్డాయని భావ ప్రేరిత ఆరోగ్యం మెరుగైందని అలాగే తరచుగా విద్యార్థులను విద్యనుండి దూరంగా నెట్టే జీరో-టాలరెన్స్ క్రమశిక్షణ చర్యలు తగ్గాయని ప్రపంచ అధ్యనాలు చూపుతున్నాయి.

బెంగళూరు పాఠశాలల్లో ఎన్ఫోల్డ్ ప్రొయాక్టివ్ హెల్త్ ట్రస్ట్ చేసిన పని ఈ సామర్థ్యాన్ని స్పష్టంగా చూపిస్తుంది. ఇన్నిస్ఫ్రీ హౌస్ స్కూల్లో, 77 శాతం విద్యార్థులు తమ మాటలను వింటున్నారని మరియు తమను గౌరవిస్తున్నారని భావిస్తున్నారు. మరియు 67 శాతం విద్యార్థులు పునరుద్ధరణ వలయాలో పాల్గొన్న తర్వాత భావప్రేరిత నియంత్రణ, కోపం, భయం, మరియు నిరాశను అధికపరిణామవంతంగా నిర్వహించే సామర్థ్యం మెరుగు పడిందని నివేదించారు. సాందీపని అకాడమీ లో, ఉపాధ్యాయులు సమవయస్కుల మధ్య ఘర్షణలు తగ్గడం, తరగతి సంబంధాలు బలపడటం, మరియు విద్యార్థులు ఉద్రిక్తతలను త్వరగా పరిష్కరించడానికి వలయాలను స్వయంగా కోరడం వంటి పరిస్థితులను గమనించారు. ఇది సహానుభూతి మరియు సకారాత్మక సమస్యల పరిష్కారాన్ని పెంపొందిస్తుంది.[40]

కర్ణాటక ప్రభుత్వం కూడా ఎన్ఫోల్డ్ సిఫార్సు ప్రకారం ఉపాధ్యాయుల తర్ఫీదు కార్యక్రమాల్లో పునరుద్ధరణ విధానాన్ని పరిచయం చేసింది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వ పాఠశాలలో ఎలాంటి విధానాలను, NEP 2020 లో ద్రుష్టి కేంద్రీకరించబడ్డ సురక్షిత, అందరిని కలుపుకున్న, మరియు సమగ్రమైన విద్యతో జోడించడం ద్వారా భయం ఆధారిత క్రమశిక్షణ స్థానంలో విశ్వాసం, సంవాదం మరియు పంచుకున్న బాధ్యతను ప్రతిస్స్థాపించవచ్చు. ప్రతి పిల్లవాడికి తానూ సురక్షితం మరియు విలువైనవాడు అనే భావన కలిగించే పాఠశాలలు ఏర్పడతాయి. కర్ణాటక విలువల విద్య అలాగే పునరుద్ధరణ విధానం అనుసంధానం RA ఆంధ్రప్రదేశ్ కుఉపయోగకరమైన దృష్టంతా అధ్యనం అవుతుంది.

> **"వలయం తరగతిని దగ్గరగా తెచ్చింది , మరియు అనేక మందికి వారి సమస్యలను పరిష్కరించడంలో, తమ తప్పులను అర్థం చేసుకోవడంలో, ఒక సమూహంగా మారి ఒకరికి ఒకరు తోడుగా నిలబడడంలో సహాయపడింది."**
>
> – ఇన్నిస్ఫ్రీ హౌస్ స్కూల్, బెంగళూరు, భారతదేశం, తరగతి 7 విద్యార్థి

[38] Morrow, V., & Singh, R. (2014, May). School violence and bullying: A review of the literature for the Young Lives school survey. (Young Lives Working Paper 123). University of Oxford.
[39] Enfold Proactive Health Trust. (September, 2025). Restorative approaches as a pathway to good schools: A white paper
[40] Ibid.

విద్యార్థుల శ్రేయోభివృద్ధికి ఐదు మూలస్థంభాలు

సమగ్ర మరియు అనుసంధానించబడ్డ విద్యా స్పందనలో సామాజిక-భావ ప్రేరిత అభ్యాసం (SEL), లింగ సమానత్వం మరియు లైంగికత విద్య, వ్యక్తిగత సురక్షితా విద్య, మరియు డిజిటల్ పౌరసత్వాలు , పునరుద్ధరణ అభ్యాసాల నేపథ్యంలో కలిపి ఉంటాయి. ఈ స్తంభాలను సమగ్ర, అనుసందానించబడ్డ వ్యవస్థగా అమలు చేసినప్పుడు, వాటి పరివర్తనా శక్తి పూర్తిగా బయటపడుతుంది . SEL లో నేర్పించే సామర్థ్యాలు ఇతర అన్ని స్తంభాల విజయానికి మౌలిక నైపుణ్యాలు గా పనిచేస్తాయి. డిజిటల్ శ్రేయోభి వృద్ధి మరియు ఆన్‌లైన్ ప్రచోదకాలను నియంత్రించడానికి స్వీయ అవగాహన మరియు స్వీయ నిర్వహణ అవసరం. అలాగే, వ్యక్తిగత సురక్షిత నుండి ఆన్‌లైన్ ప్రవర్తన వరకు ఉన్న ఐదు విభాగాలకి వర్తించగల బాధ్యతాయుత నిర్ణయం తీసుకోవడం అనేది ఒక్క నైపుణ్యం41. ప్రభావవంతమైన సామాజిక-భావ ప్రేరిత అభ్యాసం ఫలితంగానేరుగా ఏర్పడే భావప్రేరితంగా సురక్షితమైన అభ్యాస వాతావరణం, విద్యార్థులు సమగ్ర లైంగికత విద్యలో (CSE) సున్నితమైన అంశాలను చర్చించడానికి లేదా పునరుద్ధరణ వలయాలలో అవసరమైన దౌర్బల్యాలను నివారించడానికి తగినంత సురక్షితంగా అనిపించుకునేందుకు ఒక్క పూర్వ అవసరం.[42]

సామాజిక భావప్రేరిత అభ్యాసంను (SELను) లైంగికత విద్యతో కలిపినప్పుడు పిల్లలు మరింత సానుకూల సంబంధాలను ఏర్పరచడం మరియు సహానుభూతి, ఇతరులకు గౌరవం, మెరుగైనభావప్రకటనా, భావాలను నిర్వహించడం, సానుకూల స్వీయ-ప్రతిమానం, మరియు స్వీయ నియంత్రణ మరియు సురక్షతా భావన పెరుగుదల చూపిస్తారని పరిశోధన తెలుపుతుంది43, అవుతుంది. పునరుద్ధరణ విధానాలు ఐదు సామాజిక-భావప్రేరిత సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం, సాధన చేయడం, మరియు బలోపేతం చేయడానికి అనేక అవకాశాలను అందిస్తాయి 44. పునరుద్ధరణ న్యాయ సూత్రాలను సామాజిక-భావ ప్రేరిత అభ్యాసం, వ్యక్తిగత సురక్షిత, లింగం మరియు లైంగికత విద్య, మరియు డిజిటల్ సురక్షతా సమావేశాలలో పొందు పరచడం ద్వారా సురక్షితమైన తరగతి వాతావరణమును సృష్టించబడుతుంది, సమవయస్కుల సహాయం బలపడుతుంది మరియు పాఠ్యప్రణాళిక పంపిణి, జ్ఞానం మరియు శ్రేయోభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడాన్నికచ్చితం చేస్తుంది45. అలాగే భాద్యతపరమైన సంస్కృతిని మరియు జవాబుదారీతనాన్ని పెంపొందిస్తుంది.[46]

[41] Roger Weissberg, Joseph A. Durlak, Celene E. Domitrovich, and Thomas P. Gullotta. Why Social and Emotional Learning Is Essential for Students. 2016.
[42] Emotional Safety. National Center on Safe Supportive Learning Environments.
[43] Goldfarb, E. S., & Lieberman, L. D. (2021). Three decades of research: The case for comprehensive sex education. Journal of Adolescent Health, 68(1), 13-27.
[44] Restorative Practices and SEL Alignment. CASEL Guide to Schoolwide SEL 2020. (In collaboration with International Institute for Restorative Practices (IIRP)).
[45] EU Forum. (2021). Manual on Restorative Justice Values and Standards for Practice. European Forum for Restorative Justice
[46] Enfold Proactive Health Trust. Restorative Practices

సిఫార్సులు

మేము, పరిశీలనలో గుర్తించిన నిర్దిష్ట సామాజిక సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి రూపొందించబడిన ఐదు పరస్పర సంబంధిత స్తంభాలను కలిగిన ఒక రూపకల్పనను సిఫార్సు చేస్తున్నాము. ఈ స్తంభాలు ప్రత్యేక విషయాలుగా కాకుండా, 1 నుండి 12వ తరగతి వరకు ఉన్న ప్రస్తుత పాఠ్యాంశంలో సజావుగా అనుసంధానించబడ్డ విషయం సంబంధిత విభాగాలుగా ఉద్దేశించబడ్డాయి. పునాది అభ్యాసం, 21వ శతాబ్దపు నైపుణ్యాలు మరియు అతి కీలకంగా సమగ్ర అభ్యాసం మరియు విలువల ఆధారిత విద్యపై పెట్టిన దృష్టితో ఆంధ్రప్రదేశ్లో ఉత్కృష్టతతా పాఠశాల విద్యాభ్యాసం(LEAP) ప్రతిపాదించిన జీవన నైపుణ్యాల రూపకల్పనను అనుసంధానించడానికి అనువైన వేదికను అందిస్తుంది. ఈ ముఖ్యమైన విద్యా ఉపక్రమం భాగస్వామ్యంలో క్రింది చర్యలను చేపట్టాలని మేము సూచిస్తున్నాము

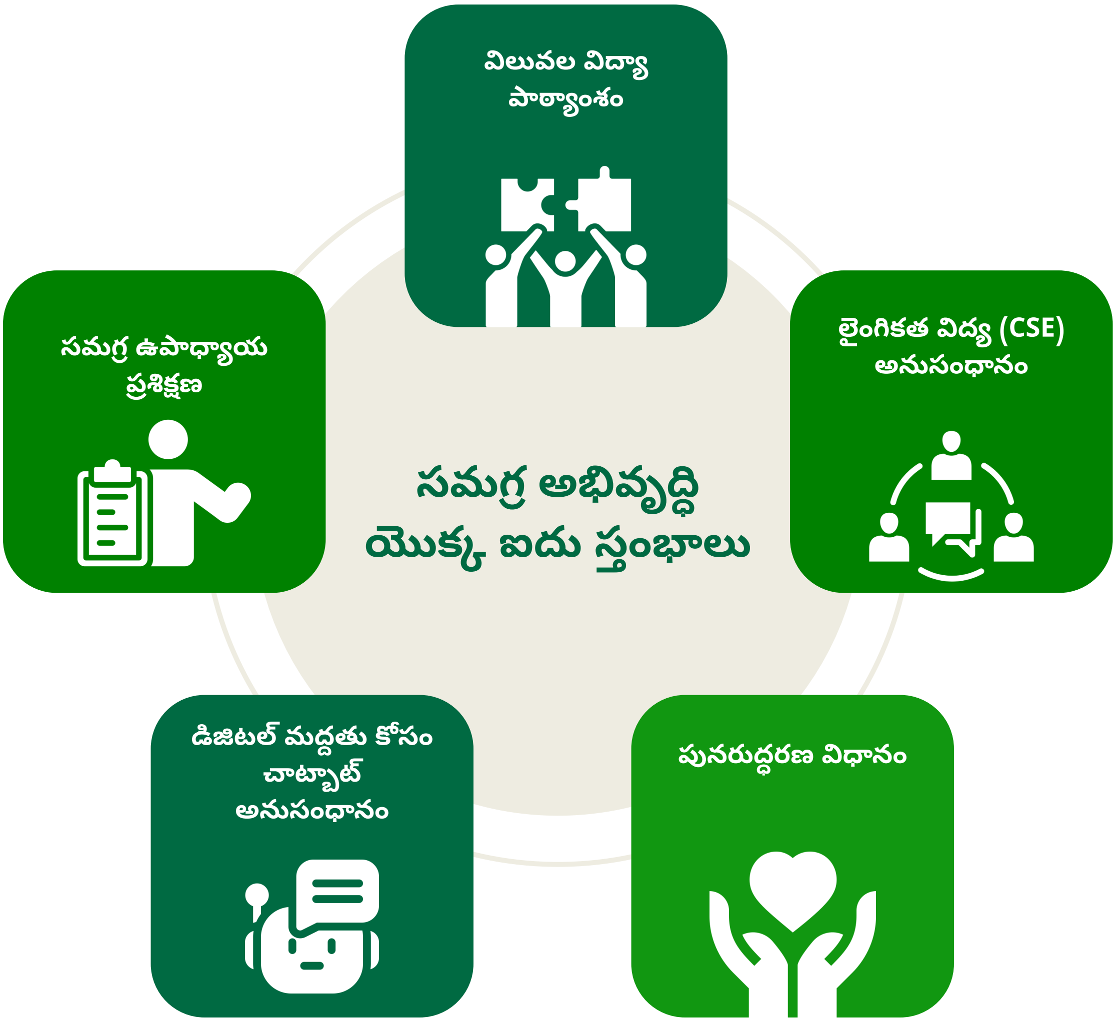

విలువల విద్యా పాఠ్యాంశం (1–10 తరగతులు)

1–10వ తరగతుల కోసం బలమైన విలువల విద్యా పాఠ్యాంశం (లేదా సమానమైన జీవన నైపుణ్యాల విషయాలు) ఉండాలని సూచిస్తుంది. ఈ పాఠ్యాంశం వయస్సుకు తగిన విధానంలో సామాజిక భావ ప్రేరిత అభ్యాసం (SEL), లింగ సమానత్వం, వ్యక్తిగత సంరక్షణ మరియు డిజిటల్ శ్రేయోభివృద్ధి కోసం అనుసంధానించబడ్డ అంశాలను క్రమబద్ధంగా చేర్చుతుంది.

ఇది విలువల విద్యకు ఉన్న ప్రస్తుత నిర్ణీత కాలం-విషయ సమయాన్ని ఉపయోగించడం ద్వారా, కొత్త వీలుపట్టిక కేటాయింపు అవసరాన్ని తగ్గిస్తుంది.

లైంగికత విద్య (CSE) అనుసంధానం (6–12వ తరగతులవరకు)

1. **6-10వ తరగతులవరకు: వయస్సుకు తగిన సమగ్ర లైంగికత విద్య(CSE)** మరియు లింగ సంబంధిత అంశాలను (యుక్తవయస్సు,రుతుస్త్రవ ఆరోగ్యం, సంబంధాలు, అనుమతి, లింగ ఆధారిత వివక్ష మరియు హింస, లింగ మార్పిడి చెందిన వారి అనుభవాలను కూడా కలుపుకొని) ప్రస్తుత మూల విషయాలు (ఉదా.జీవ శాస్త్రం, సామాజిక శాస్త్రం)లో నవీకరించాలి మరియు చేర్చాలి.
2. **11–12వ తరగతులకు:** బాధ్యతాయుతమైన ప్రజ్ఞాన మరియు లైంగిక ఆరోగ్యం, అనుమతి ఒక్క సంక్లిష్టతలు, లింగ గుర్తింపు, వైవిధ్యమైన సంబంధాలు మరియు జీవనైపుణ్యాలువంటి కీలక విషయాలపై విస్తరింపబడే ఒక్క ప్రత్యేకతతో అంకితమైన మరియు విస్తృతమైన పాట్యాంశముని విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులకు రూపొందించాలి.

   ఈ అనుసంధానం , లింగమార్పిడి చెందినవారిని కలుపుకున్న -సమగ్ర లైంగికాక విద్య (CSE) కోసం అత్యున్నత న్యాయస్థానం ఇచ్చిన నోటీసులకు అనుగుణంగా ఉంటుంది. మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా యువత ఆరోగ్యవిషయంలో ఉన్న ఉత్తమ పద్దతులను (ఉదా. UNESCO సాంకేతిక మార్గదర్శనం) అనుసరిస్తుంది.

అన్ని పాఠశాల అభ్యాసాలలో పునరుద్ధరణ విధానం

ప్రస్తుత ఉపాధ్యాయుల కార్యక్రమాలు, పాఠశాల-స్థాయి పాలసీలు (వెతిరేక బెదరింపు, పాఠశాలసంబంధిత లింగధారిత హింస), **మరియు క్రమశిక్షణ విధానాల్లో పునరుద్ధరణ న్యాయాన్ని చేర్చాలి మరియు పొందుపరచాలి.** దీని పరిధిలో సిబ్బందికి పునరుద్ధరణ భాషను ఉపయోగించడానికి, ఘర్షణ పరిష్కారం మరియు సమాజ నిర్మాణం కోసం పునరుద్ధరణ వలయాలను నిర్వహించడానికి తర్ఫీదు ఇవ్వడం కూడా ఉంటుంది.

ఇది ప్రస్తుతం ఉన్న వనరులను ఉపయోగిస్తూ సిబ్బంది విద్యార్థులతో వ్యవహరించే విధానాన్ని మార్చే ఒక్క కార్యాచరణ ప్రణాళిక బద్ధమైన మరియు భోధనాత్మక మార్పు. ఇది కామశిక్షణవిషయాలను తగ్గించడానికి మరియు సురక్షిత వాతావరణాన్ని సృష్టించడానికి దారి తీస్తుంది.

డిజిటల్ మద్దతు కోసం చాట్బాట్ అనుసంధానం

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఆన్లైన్ విద్య వేదికలపై ఒక సురక్షితమైన కృత్రిమ మేధస్సు శక్తితో నడిచే చాట్బాట్ అనుసంధానించాలి. పిల్లలు మరియు యుక్త వయస్కులు రోజువారీగా డిజిటల్ చర్యలలో నిమగ్నమై ఉండడం పెరుగుతూ వస్తుంది. ఇది పిల్లలు మరియు యుక్త వయస్కులు లింగము, లైంగిక మరియు పునరుత్పత్తి ఆరోగ్యం, మానసిక ఆరోగ్యం సంరక్షణ మరియు డిజిటల్ ప్రమాదాలకు సంబంధించిన ఆందోళనతో పాటు వయసుకు తగిన మరియు సరైన సమాచారమును అన్వేషించుటకు ఒక్క అవకాశాన్ని అందిస్తుంది. ఈ సాధనములో తర్ఫీదు పొందిన సలహాదారుల సహాయం ఉంటుంది మరియు 24/7 కాలం ప్రాధ్యాన్యదారిత క్రమంలో రహస్యంగా సహాయం లభిస్తుంది. మరియు ఇది ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో ప్రస్తుతం ఉన్న డిజిటల్ సురక్షత మద్దతు ఉపక్రమాలలోకి సిఫారస్సు మార్గాలను నిర్దేశిస్తుంది.

ఇది ఉన్న డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాలను ఉపయోగిస్తు విద్యార్థుల మద్దతుకోసం విస్తరించదగిన , తక్కువ కలంకం కలిగించే ప్రవేశ ద్వారాన్ని అందిస్తుంది.

సమగ్ర ఉపాధ్యాయ ప్రశిక్షణ

అన్ని ఉపాధ్యాయులు, పాఠశాల ముఖ్యస్తులు , మరియు బోధనేతర సిబ్బందికి ఇవ్వబడే (1-12వ తరగతుల వరకు ఉన్న)క్రమబద్ధమైన , తప్పనిసరి ప్రశిక్షణలో పెట్టుబడి పెట్టాలి.

ప్రశిక్షణలో క్రింది అంశాలు తప్పక ఉండాలి :

- ఐదు స్తంభాల కోసం విషయాలు.
- పునరుద్ధరణ న్యాయ తోడ్పాటు నైపుణ్యాలు.
- తీర్పు లేని , అందరిని కలుపుకున్న తరగతి వాతావరణాన్ని సృష్టించే విధానాలు. (విశేషంగా లింగ-వైవిధ్యత మరియు విశేష సామర్థ్యాలున్న విద్యార్థుల కోసం).
- POCSO చట్టం కింద తప్పనిసరిగా ఉండాల్సిన బాల సంరక్షణ పాలసీ, ప్రశిక్షణ మరియు నివేదించే కార్య విధానాలు , అలాగే మానసిక ఆరోగ్యం మరియు సురక్షిత సమస్యలను నిపుణలకు షిఫారస్సు చేసే యంత్రాంగం.

ఈ వ్యవస్థాపరమైన విద్యా మార్పుద్వారా రాష్ట్రం సంబంధిత సుప్రీం కోర్టు మరియు చట్టపరమైన ఆదేశాలను పాటించే సమయములోనే NEP, POCSO చట్టం, ట్రాన్స్జెండర్ వ్యక్తుల (హక్కుల రక్షణ) చట్టం, 2019 కింద తన బాధ్యతలను నెరవేర్చడమే కాకుండా, SDG 3 (ఆరోగ్యం), SDG 4 (నాణ్యమైన విద్య), SDG 5 (లింగ సమానత్వం) సాధన దిశగా పురోగతి సాధిస్తుంది.

మార్పు సిద్ధాంతం

సమస్య	జోక్యం	ఆశించబడిన ఫలితం	దీర్ఘకాలిక ప్రభావం
చిన్నచిన్నగా, విడివిడిగా ఉన్న దృష్టికోణం; సున్నితమైన విషయాలపై సామాజిక కళంకం	పాఠ్య ప్రణాళిక అనుసంధానం (5 స్తంభాలు) & ఉపాధ్యాయ ప్రశిక్షణ.	వయసుకు తగిన , ఖచ్చితమైన జ్ఞానం; పిల్లల్లో స్వీయ సామర్థ్యం మరియు దృఢత్వం పెరుగడం.	కౌమారదశ గర్భధారణలు మరియు బాల్య వివాహాల తగ్గింపు; విద్యా సంబంధిత కార్యకలాపాలలో పాల్గొనుట మెరుగుపడడం మరియు డ్రాప్అవుట్ రేట్లు తగ్గడం.
దండనా పరమైన క్రమ శిక్షణ; హానికి (బెదరింపు , పాఠశాల సంబంధిత లింగధారిత హింస SRGBV) బాధ్యత వహించే వ్యవస్థ లేకపోవడం.	పునరుద్ధరణ న్యాయ బోధన విధానం ప్రవేశ పెట్టడం.	సురక్షితమైన పాఠశాల వాతావరణం; సహానుభూతి పెరుగుదల. విద్యార్థులు బాధ్యత తీసుకోవడం మరియు జరిగిన హానిని సరిచేయడం నేర్చుకుంటారు.	బెదరింపు మరియు SRGBV (లింగ ఆధారిత పాఠశాల సంబంధిత హింస) లో తగ్గింపు; మానసిక ఆరోగ్య సూచికల్లో మెరుగుదల; యదార్థంగా అందరిని కలుపుకుపోయే పాఠశాల వాతావరణాల ఏర్పాటు కావడం.
పెరుగుతున్న సైబర్ ప్రమాదాలు; మానసిక ఆరోగ్య ఆందోళనలు.	డిజిటల్ శ్రేయోభివృద్ధి & చాట్‌బాట్ అనుసంధానం .	విద్యార్థులు సురక్షితమైన, దృఢత్వం కలిగిన డిజిటల్ పౌరులుగా మారతారు; సహాయానికి వెంటనే, (అనామకమైన) ప్రవేశం లభిస్తుంది.	ఆన్‌లైన్ లైంగిక వేదింపు మరియు సైబర్ బెదరింపు సంఘటనల్లో తగ్గుదల; మరింత బలమైన మానసిక-సామాజిక సహాయ వ్యవస్థ ఏర్పడుతుంది .

పరిమితులు మరియు అవకాశాలు

ఈ వివరణ పత్రం ప్రత్యేకంగా, ముఖ్యంగా రాష్ట్ర విద్యా విధానంలో ఇప్పటికే చేర్చబడిన ప్రధాన లక్ష్యాలను అమలు చేయడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యా శాఖ యొక్క సంస్థాగత కర్తవ్యం (పాఠ్యక్రమం, ప్రశిక్షణ, పాఠశాల విధానాలు) పై మాత్రమేద్రుష్టి కేంద్రీకరిస్తుంది, రాష్ట్ర ఆరోగ్య, సామాజిక సంక్షేమ, లేదా పోలీసింగ్ విభాగాలలో మార్పులను ఇది ప్రతిపాదించదు. ప్రధాన అవరోధం, ఉపాధ్యాయుల సామర్థ్యం మరియు సున్నితమైన విషయాలను బోధించాలనే మనోభావం. దీనిని తప్పనిసరి, లోతైన ప్రశిక్షణ మరియు బోధన మద్దతుతో పరిష్కరించవచ్చు. సామాజిక-భావనాత్మక,సురక్షిత మరియు డిజిటల్ నైపుణ్యాలను చేర్చడం ద్వారా, ఈ రూపకల్పన విద్యార్థులను కేవలం పరీక్షలకుగాక, జీవిత సవాళ్లకు మరియు ఉద్యోగ మార్కెట్‌కు సిద్ధం చేసే విద్యా వ్యవస్థను సాధించడంలో సహాయపడుతుంది.

అనుబంధం ఏ

రాజ్యాంగ మరియు చట్టపరమైన రూపకల్పన (అంతర్జాతీయ, జాతీయ, మరియు రాష్ట్ర విధానాలు)

ఆదేశం	నిబంధన	ప్రధాన సూత్రం(లు)	ఔచిత్యం
రాజ్యాంగ సంబంధమైన	అధికరణం 15(1) & 15(3) (వివక్ష నిషేధం)	లింగ ఆధారిత వివక్షను నిషేధిస్తుంది; మహిళలు మరియు పిల్లల కోసం ప్రత్యేక నిబంధనలను అనుమతిస్తుంది.	పిల్లల కోసం రక్షణాత్మక మరియు విద్యాపరమైన చర్యలకు మద్దతు ఇస్తుంది.
	అధికరణం 21 (జీవితం మరియు వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ హక్కు)	విద్యా హక్కు, గౌరవంతో జీవించే హక్కు, గోప్యత హక్కు, శరీర స్వయంప్రతిపత్తి హక్కు, మరియు లైంగిక హింస నుండి విముక్తి పొందే హక్కును కలిగి ఉంటుంది.	విద్య రాజ్యాంగ హక్కు మరియు లైంగిక శ్రేయోభివృద్ధికి సంబంధించిన రాజ్యాంగపరమైన హక్కుకు పునాదిని అందిస్తుంది; లైంగిక హింసను, జీవించే హక్కు ఉల్లంఘన అని స్థాపిస్తుంది.
	అధికరణం 19(1)(a) (వాక్ స్వాతంత్ర్యం మరియు భావప్రకటనా స్వేచ్ఛ హక్కు)	వ్యక్తి తన గుర్తింపును వ్యక్తపరచుకునే హక్కును మరియు సమాచారాన్ని పొందే హక్కును మద్దతు ఇస్తుంది.	లింగ గుర్తింపు మరియు లైంగికధోరణిని వ్యక్తపరచుకునే హక్కును, అలాగే లైంగికత మరియు ఆరోగ్య సంబంధిత సమాచారాన్ని పొందే హక్కును సమర్థిస్తుంది.
	అధికరణం14 (చట్టం ముందు సమానత్వం)	చట్టం కింద సమాన రక్షణకు హామీ ఇస్తుంది.	లింగ ఆధారిత హింసను ఎదుర్కొనేందుకు మరియు బాధితులకు న్యాయం కల్పించేందుకు అత్యంత అవసరమైనది.
	అధికరణం39 (e), (f) (రాష్ట్ర విధాన నిర్దేశక సూత్రాలు)	పిల్లలను దుర్వినియోగం నుండి రక్షించేందుకు మరియు వారి ఆరోగ్యకరమైన అభివృద్ధిని నిర్ధారించేందుకు రాష్ట్రాన్ని నిర్దేశిస్తుంది.	పిల్లలను రక్షించడం మరియు వారి ఆరోగ్యకరమైన వృద్ధిని ప్రోత్సహించడం రాష్ట్ర బాధ్యతగా నిర్ధారిస్తుంది
	అధికరణం 51A (e) & (h) (ప్రాథమిక విధులు)	మహిళలను అవమానించే ఆచారాలను వదిలివేయాలని మరియు శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని అభివృద్ధి చేసుకోవాలని పౌరులను ప్రోత్సహిస్తుంది.	లింగం మరియు లింగత్వం గురించి గౌరవప్రదమైన మరియు విచారణ ఆధారిత ఆలోచనను అభివృద్ధి చేసుకోవడాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది
అంతర్జాతీయ	జనాభా మరియు అభివృద్ధి పై ఐక్యరాజ్యసమితి అంతర్జాతీయ సదస్సు (ICPD), 1994	భారత్ దేశంతో సహా సభ్య దేశాలు, కిశోరుల లైంగిక మరియు పునరుత్పత్తి హక్కులను ధృవీకరించాయి.	ప్రభుత్వాన్ని ఉచిత మరియు తప్పనిసరి సమగ్ర లైంగిక విద్య (CSE) అందించాల్సిన బాధ్యతకు కట్టుబరుస్తుంది.
	శిశు హక్కులపై ఐక్యరాజ్యసమితి ఒప్పందం (UNCRC), 1989	రాష్ట్రాలను "పిల్లల అత్యుత్తమ ప్రయోజనాలను" రక్షించడానికి మరియు లైంగిక దుర్వినియోగంతో సహా అన్ని రకాల హింస నుండి వారిని రక్షించడానికి కట్టుబరుస్తుంది.	పిల్లలను రక్షించడానికి సమగ్ర విద్య ద్వారా బలోపేతం చేయబడిన ఒక ప్రపంచ బాధ్యతను స్థాపిస్తుంది.
	భారత రాజ్యాంగం అధికరణం 51(c), 253, మరియు 73 & అంతర్జాతీయ చట్టం	అంతర్జాతీయ చట్టాన్ని గౌరవించాలని భారత్ కునిర్దేశిస్తుంది మరియు సూచిస్తుంది. అంతర్జాతీయ నిర్ణయాలను అమలు చేసేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి కార్యనిర్వాహక చర్య తీసుకునే అధికారాన్ని ఇస్తుంది.	అంతర్జాతీయ బాధ్యతలను నెరవేర్చడానికి భారతదేశం యొక్క అర్థ సమాఖ్య నిర్మాణాన్ని అధిగమిస్తుంది, ఆరోగ్యం మరియు విద్యతో ముడిపడివున్న కార్యక్రమాలను దేశవ్యాప్తంగా చేయడానికి సహాయం అందిస్తుంది.

ఆదేశం	నిబంధన	ప్రధాన సూత్రం(లు)	ఔచిత్యం
జాతీయ	సెక్షన్ 29, పిల్లలకు ఉచిత మరియు తప్పనిసరి విద్య హక్కు (RTE) చట్టం, 2009	"భయం, ఆగాధం మరియు ఆందోళన లేని" వాతావరణంలో "పిల్లల సర్వతోముఖాభివృద్ధి "ని నిర్ధారించే విద్యా పాఠ్యక్రమాని పెట్టాలని ఆదేశిస్తోంది.	సురక్షితమైన అభ్యాస వాతావరణాన్ని నిర్ధారించడానికి అవసరమైన రక్షణాత్మక విద్య కోసం చట్టపరమైన ముందస్తు చర్యల ఆవశ్యకతను సృష్టిస్తుంది.
	పిల్లలను లైంగిక నేరాల నుండి రక్షించే చట్టం (POCSO), 2012	పిల్లలపై లైంగిక దాడిని నిర్వచిస్తుంది మరియు నేరాలను నివేదించాల్సిన బాధ్యతను విధిస్తుంది.	దురుపయోగం జరిగాక న్యాయం కోసం ఒక రూపకల్పనను అందిస్తుంది; సమగ్ర లైంగికత విద్య / వ్యక్తిగత సురక్షిత విద్య (CSE/PSE) పిల్లలు ఈ నివేదించే వ్యవస్థలను ఉపయోగించేలా శక్తివంతం చేస్తుంది.
	పాఠశాల ఆరోగ్య మరియు శ్రేయోభివృద్ధి కార్యక్రమం (SHWP)	అభిదాయక "ఆరోగ్య మరియు శ్రేయోభివృద్ధిరాయబారులు" ద్వారా విద్యార్థుల శారీరక మరియు మానసిక ఆరోగ్యం, శ్రేయోభివృద్ధి మరియు విద్యా ఫలితాలను ప్రోత్సహిస్తుంది.	భావనాత్మక శ్రేయోభివృద్ధి , లింగ సమానత్వం, మాదకద్రవ్య దుర్వినియోగ నిరోధం, మరియు ప్రజ్ఞాన ఆరోగ్యం వంటి విషయాలను వ్యాపిస్తుంది .
	రాష్ట్రీయ కిశోర ఆరోగ్య కార్యక్రమం (RKSK)	భారతదేశంలో ఇది మొదటి సమగ్ర కిశోర ఆరోగ్య కార్యక్రమం, ఇది సాంప్రదాయ లైంగిక మరియు పునరుత్పత్తి ఆరోగ్యాన్ని మించి ఆరోగ్యాభివృద్ధి దృక్పథాన్ని అనుశాసిస్తుంది.	సహవిద్యార్థులు మరియు ఆరోగ్య కేంద్రాలను ఉపయోగించి, పోషణ, మానసిక ఆరోగ్యం, హింస మరియు మాదకద్రవ్య దుర్వినియోగ సమస్యలను పరిష్కరించడమే దీని లక్ష్యం.
	బేటీ బచావో బేటీ పాడవో (BBBP) పథకం	చిన్నారి లైంగిక నిష్పత్తి (CSR) తగ్గుదలకు పరిష్కారం చూపడానికి మరియు బాలికల విద్యా మరియు సాధికారతను ప్రోత్సహించడానికి మూడు మంత్రిత్వశాఖలతో కలిసి చేసే ప్రయత్నం.	పుట్టిన సమయపు లైంగిక నిష్పత్తి (SRB)ని మెరుగుపరచడం మరియు మాధ్యమిక విద్యలో బాలికల నమోదు పెంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
	మిషన్ శక్తి	మహిళలను సమగ్రంగా శక్తివంతం చేయడం, వారి సురక్షిత , భద్రత మరియు గౌరవాన్ని నిలబెట్టడమే లక్ష్యంగా రూపొందించిన సమగ్ర, సమన్వయ ఆధారిత మిషన్.	సురక్షిత విభాగాలైన వన్ స్టాప్ సెంటర్లు మరియు హెల్ప్లైన్లను అల్లాగే సాధికారత ఉపక్రమాలైన నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు ఆర్థిక చేరితను సమైక్య పరుస్తుంది.
	మిషన్ వాత్సల్య	దుర్బలమైన పరిస్థితుల్లో ఉన్న పిల్లలకు సమగ్ర జాగ్రత్త ,రక్షణ మరియు పునరావాసం అందించడం, కుటుంబ ఆధారిత సంరక్షణకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం.	చట్టానికి అనుగుణంగా ఉండి, సంస్థలు తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు , అత్యవసర సేవలను అందిచడం, సామర్థ్య నిర్మాణం మరియు సామాజిక భాగస్వాయమంపై దృష్టి కేంద్రీకరిస్తుంది
	చైల్డ్లైన్ 1098	ఆపదలో ఉన్న పిల్లలకు భారతదేశంలోని మొదటి 24 గంటల, ఉచిత టెలిఫోన్ సేవ, మిషన్ వత్సల్యతో సమన్వయం చేయబడినది.	అత్యవసర ప్రతిస్పందన, రక్షణ చర్యలను అందిస్తుంది మరియు పిల్లలను అవసరమైన జాగ్రత్తలు, చట్టపరమైన, మరియు సలహా సేవలకు అనుసంధానిస్తుంది .
	కిశోర బాలికల కోసం పథకం (SAG) - సబ్లా యోజన	కిశోర బాలికల పోషణ మరియు ఆరోగ్య స్థాయిలను మెరుగుపరచడం, మరియు అవసరమైన జీవన నైపుణ్యాలను అందించడం దీని లక్ష్యం.	పాఠశాల బయట ఉన్న బాలికలపై దృష్టి కేంద్రీకరించి వారికి అదనపు పోషణ, ఆరోగ్య తనిఖీలు, జీవన నైపుణ్యాల శిక్షణ మరియు వృత్తి శిక్షణను అందిస్తుంది.

ఆదేశం	నిబంధన	ప్రధాన సూత్రం(లు)	ఔచిత్యం
జాతీయ	కిశోరి శక్తి యోజన (KSY)	నైపుణ్యాభివృద్ధిపై దృష్టి కేంద్రీకరించడంను లక్ష్యంగా పెట్టుకుని పోషణ మరియు లింగ సంబంధ ప్రతికూలతలను పరిష్కరించడం ద్వారా కిశోర బాలికల సాధికారత సాధించడం.	కిశోర బాలికల కోసం ఆరోగ్య అవగాహన, శుచిత్వం, మరియు వృత్తి నైపుణ్య శిక్షణను ప్రోత్సహిస్తుంది.
	జాతీయ ఆరోగ్య విధానం 2017	మానసిక ఆరోగ్యంతో పాటు కిశోర మరియు పాఠశాల ఆరోగ్య కార్యక్రమాలకి ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది.	పాఠశాల ఆరోగ్య కార్యక్రమాలపై ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది , ఆరోగ్యం మరియు శుచిత్వాన్ని పాఠశాల పాఠ్యఅంశాలు సమైక్య పరుచుతుంది ఈ విధానం, సాంకేతికత దుర్వినియోగం వల్ల సంభవించే మానసిక సమస్యలను సూచిస్తుంది. ఇది కిశోరులపై ప్రభావం చూపే ఆధునిక సమస్యలపై అవగాహన కలిగి ఉండడాన్ని తెలియజేస్తుంది.
	జాతీయ ఎయిడ్స్ నియంత్రణ కార్యక్రమం (NACP)	కిశోరులకు HIV/AIDS నిరోధం మరియు లైంగిక ఆరోగ్యంపై శిక్షణ ఇవ్వడం.	HIV వ్యాప్తిని ఎదుర్కోవడానికి ప్రవర్తన మార్పు, లక్ష్యితమైన జోక్యాలు, మరియు కళంకం తగ్గింపుపై దృష్టి కేంద్రీకరించబడింది.
	రాణి లక్ష్మీబాయి ఆత్మ రక్షా ప్రశిక్షణ (2023)	బాలికా విద్యార్థులను ఆత్మరక్షణ నైపుణ్యాలతో శక్తివంతం చేయడం లక్ష్యం.	వ్యక్తిగత రక్షణ మరియు అవగాహన కోసం జూడో, కరాటే వంటి యుద్ధకళల్లో తర్ఫీదును అందిస్తుంది.
	జాతీయ విద్యా విధానం, 2020	సమగ్ర అభివృద్ధికిఅవసరమైన, పరిస్తుతులనుబట్టి సులభంగా మార్చుకోగల, బహుళ విషయాల పాఠ్యక్రమాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.	రాష్ట్రాలు మరియు స్థానిక సమాజ సంస్థల భాగస్వామ్యంతో, విద్యలో లింగ సమానత్వాన్ని సాధించడానికి లింగాన్ని సమగ్ర ప్రాధాన్యతగా తీసుకునే విధానాన్ని జాతీయ విద్యా విధానం NEP సూచిస్తుంది. అందరి బాలికలకు మరియు లింగ మార్పిడి చెందిన విద్యార్థులకు సమానమైన నాణ్యత ఉన్న విద్యను అందించే దేశ సామర్థ్యాన్ని నిర్మించడానికి విశేషంగా బాలికలు మరియు లింగ మార్పిడి చెందిన విద్యార్థుల కోసం లింగ సమ్మిళిత నిధి (GIF) ఏర్పాటు చేస్తుంది.

ఆదేశం	నిబంధన	ప్రధాన సూత్రం(లు)	ఔచిత్యం
ఆంధ్ర ప్రదేశ్	ఏపీ సైబర్ మిత్రా కార్యక్రమం	సైబర్ సురక్షతపై, మరియు ఆన్లైన్ మోసం మరియు వేధింపును నివారించడంపై అవగాహనను పెంచడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.	పౌరులకు , విశేషంగా యువతకు, సురక్షిత ఆన్‌లైన్ అభ్యాసాలు మరియు సైబర్ నేరాలను నివేదించడం గురించి శిక్షణను అందించడం ద్వారా డిజిటల్ శ్రేయోభివృద్ధిని నిశ్చయపరుస్తుంది.
	మానసిక ఆరోగ్యం మరియు వృత్తి మార్గనిర్దేశక ప్రాజెక్ట్ (సమగ్ర శిక్ష క్రింద)	విద్యార్థుల సమగ్ర అభివృద్ధి కోసం పాఠశాల విద్యా వ్యవస్థలో మానసిక ఆరోగ్యం మరియు వృత్తి మార్గనిర్దేశకతను సమ్మిళితం చేయడం	సలహాదార్ల నియామకం: 679 సలహాదార్లను (ప్రతి మండలానికి ఒకరు) నియమించే ప్రణాళిక, 255 మంది ఇప్పటికే నియమించబడ్డారు*. ప్రాశిక్షణ కార్యక్రమాలు: జిల్లా సలహాదారులు మరియు ప్రాజెక్ట్ మేనేజ్‌మెంట్ యూనిట్ల కోసం రెసిడెన్షియల్ ప్రశిక్షణ. 9–12 తరగతులు కిశోరులపై కేంద్రీకరణ : వివేకవంతమైన జీవన నిర్ణయాలకు భావనాత్మక మార్గనిర్దేశం మరియు వృత్తి సలహాలు.
	పాఠశాల సురక్షితా మార్గదర్శకాలు & పిల్లల రక్షణా ఉపక్రమాలు	POCSO చట్టం, 2012 ప్రకారం విధించబడినట్టు బెదరింపు , లైంగిక వేధింపులు మరియు దుర్వినియోగాన్ని నివారించడం మరియు పరిష్కరించడం ద్వారా పాఠశాలలను సురక్షిత స్థలాలుగా మార్చడం.	SOPలు: విద్యార్థుల సురక్షితా మరియు భద్రత కోసం ప్రామాణిక కార్యాచరణ ప్రక్రియ. కమిటీలు: ప్రతి పాఠశాలలో పాఠశాల సురక్షిత కమిటీ,పిల్లల దుర్వినియోగ పర్యవేక్షణ కమిటీ, మరియు పాఠశాల ఫిర్యాదుల కమిటీని ఏర్పాటు చేయడం. ఫిర్యాదుల పెట్టె : విద్యార్థులు రహస్యంగా ఫిర్యాదులు చేయుటకు ప్రత్యేకంగా రూపొందించిన పెట్టెలు. అవగాహన: POCSO చట్టం మరియు పిల్లల రక్షణ ప్రమాణాలపై ఉపాధ్యాయులు/సిబ్బందిని సంవేది కరణ చేయడం. ప్రత్యేక సమావేశాలు : గుడ్ టచ్–బ్యాడ్ టచ్, మానసిక సలహా, మరియు దుర్వినియోగ నివారణపై సామవేశాలు నిర్వహించడం.
	సఖీ ఉపక్రమం (విజయనగరం జిల్లా, UNICEF మద్దతుతో)	వయస్సుగల కిశోరుల ఆరోగ్యం, పోషణ, విద్య, రక్షణ మరియు సామాజిక-ఆర్థిక సాధికారతకు ఒక్క సమగ్రమైన కిశోర ఆరోగ్య మరియు అభివృద్ధి కార్యక్రమం.	సఖీ గ్రూపులు: ఆరోగ్యం, సైబర్ అపరాధం బాల్య వివాహం, మహిళా సురక్షిత వంటి కీలక అంశాలపై చర్చకు సమాజ మరియు పాఠశాల స్థాయిలో నెలవారీ సమావేశాలు, ప్రశిక్షణ & మద్దతు: ఆంగనవాడీ కార్యకర్తలు మరియు ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శకత్వం ; బాలికలకు ఆత్మరక్షణ ప్రశిక్షణ. పాఠశాల ఆరోగ్య మరియు శ్రేయోభివృద్ధి కార్యక్రమం: తర్ఫీదు పొందిన "ఆరోగ్య మరియు శ్రేయోభివృద్ధి రాయబారులు " (6–12 తరగతుల విద్యార్థులకు) పదకొండు అంశాలపై (డిజిటల్ సురక్షతతో సహా) ఇంటరాక్టివ్ సంవాదాత్మక సమవేశాలు నిర్వహిస్తారు. 'సఖీ' కార్నర్: ఆరోగ్య సేవలు, సలహాలు, జీవన నైపుణ్యాలు, మరియు వృత్తి మార్గనిర్దేశనం కోసం వాక్-ఇన్ వనరుల కేంద్రం.
	డిజిటల్ లెర్నింగ్ & స్మార్ట్ క్లాస్‌రూమ్‌ల అమలు	ఆధునిక డిజిటల్ సాధనాలను సమ్మిళితం చేయడానికి రాష్ట్రం ఒక విస్తృతమైన విద్యా మరియు మౌలిక సదుపాయాల (మన బడి – మన భవిష్యత్తు లాంటి) సంస్కరణల భాగం.	IFPs & స్మార్ట్ TVs: తరగతుల్లో ఇంటరాక్టివ్ ఫ్లాట్ ప్యానల్స్ మరియు స్మార్ట్ టెలివిజన్లను సంస్థాపన చేయడం. డిజిటల్ కంటెంట్: దీక్షా, IFPలు మరియు VIII తరగతి విద్యార్థులకు పంపిణీ చేసిన టాబ్లెట్‌లపై ముందుగానే నింపబడిన BYJU'S కంటెంట్ ద్వారా సంవాదాత్మక డిజిటల్ కంటెంట్ వినియోగం. కృత్రిమ మేధస్సు అనుసంధానం: కృత్రిమ మేధస్సు మరియు డిజిటల్ సాధనాలను పాఠ్యాంశ పంపిణీలో సమ్మిళితం చేయబడిన వ్యూహాత్మక కార్యాచరణ ప్రణాళిక (2024–2026)

అనుబంధం బి
ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పాఠ్యక్రమం పుస్తకం విశ్లేషణ

ఈ అనుబంధం, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పాఠ్యక్రమంలో కొన్ని పుస్తకాలలో ఉన్న (3–10 తరగతుల పరిసర అధ్యయనం, విజ్ఞానం, సామాజిక శాస్త్రం,జీవ శాస్త్రం, చరిత్ర, రాజకీయ శాస్త్రం, భూగోళశాస్త్రం), లింగ సమానత్వం, పిల్లలపై లైంగిక దాడి (CSA) గుర్తింపు మరియు నివేదన , సమ్మతి, క్రియాత్మక సురక్షిత నైపుణ్యాలు మరియు సంబంధిత జీవశాస్త్ర అంశాలకు సంబందించిన విశ్లేషణ ఫలితాల సారాంశమును సమీక్షిస్తుంది.

I. లింగ సమానత్వం (GE)

లింగ సమానత్వం చేయబడింది , కానీ దిగువ తరగతుల్లో అది తరచుగా కనీస స్థాయిలో ఉంటుంది, పరిమిత ఉదాహరణలతో సేవలు చేసే సాంప్రదాయిక ధోరణిలపై ఆధారపడి ఉంటుంది . పై తరగతుల్లో సామాజిక శాస్త్ర సంబంధిత గణనీయమైన విషయాలను చేర్చుటమైనది.

A. ముఖ్యాంశాలు మరియు విజయవంతమైన మార్పులు:

- 3వ తరగతి పర్యావరణ విజ్ఞానంలో లింగ సమన్వత్వాని **కుటుంబ సభ్యులు తమ మధ్య పనులను పంచుకోవడాని** చర్చించే ద్వారా **కనీస స్థాయిలో** కవర్ చేయబడింది.
- 8వ తరగతి తరవాత **మహిళలు, మహిళల హక్కులు, మరియు సమాజానికి వారి వల్ల సంభవించిన మేలు** వంటి ముఖ్యమైన విషయాలు చేర్చబడ్డాయి.
- 8వ తరగతి మరియు ఆ పై తరగతి పుస్తకాల్లో **కూలిలో అంతరం, లింగ సమస్యలు, స్త్రీ వాదం , మరియు ఆదర్శ మహిళను గురించిన భావనలు** వంటి సామాజిక శాస్త్ర అంశాలు కవర్ చేయ బడినవి.

B. లోపాలు మరియు సిఫార్సులు:

- **సాంప్రదాయిక ధోరణిలను బలపరచడం:** పాఠ్యాంశం అంతటా కొన్ని ఉదాహరణలు మరియు చిత్రాలలో లింగ పాత్రలు స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి.
- **ప్రాతినిధిత్వ లోపాలు:** చిత్రాలలో అధిక భాగం అబ్బాయిలను మాత్రమే చూపిస్తుంది. పాఠ్యపుస్తకాల్లలో మరిన్ని అమ్మాయిలు లేదా ఇతర లింగ వ్యక్తులను చూపించాలి, మరియు ప్రస్తుతం ఉన్న సాంప్రదాయిక ధోరణిలను పునరుద్ఘటించడాన్ని భంగం చేసి నివారించడానికి వ్యక్తులు సంప్రదాయేతర పాత్రలను నిర్వహించడాన్ని చూపించే మరిన్ని చిత్రాలను చేర్చాలని షిఫారస్సు చేయబడింది.
- **భాష:** మొత్తం జనాభాను సూచించేటప్పుడు 'అతని / అతనికి ', 'అతను /ఆమె ' వంటి లింగం ఆధారిత సర్వనామం స్థానంలో 'వారు /వారికి ' వంటి లింగ నిర్వేక్ష సర్వనామాలను ప్రతిస్థాపించాలి.

II. పిల్లల సురక్షిత, రక్షణ, మరియు సమ్మతి

3 వారియు 4 వ తరగతి పర్యావరణ విజ్ఞానం లో పిల్లల సురక్షితపై విస్తృత కవరేజ్ ఉంది, కానీ తరువాతి మిడిల్ స్కూల్ (5–7తరగతులు) లో ఇది కనిపించదు.

A. పిల్లల లైంగిక దురుపయోగం (CSA) గుర్తింపు మరియు నివేదన మరియు క్రియాత్మక సురక్షితా నైపుణ్యాలు:

కింది ప్రాథమిక తరగతులలో విస్తృత కవరేజ్:

- 3వ తరగతి పర్యావరణ విజ్ఞానంలో EVS "ఎలా సురక్షితంగా ఉండాలి" అనే అంశం విస్తృతంగా కవర్ చేయబడింది. ఇందులో గుడ్ టచ్ మరియు బ్యాడ్ టచ్ గురించి వివరణ, బ్యాడ్ టచ్ పరిచిత వ్యక్తులు మరియు అపరిచిత వ్యక్తుల నుంచి కూడా జరగవచ్చనే అంశాలు చేరియున్నాయి. , బ్యాడ్ టచ్‌కు ఎలా స్పందించాలి అనే అంశాన్ని గురించి ఈ విషయములో సూచనలున్నాయి.
- 4వ తరగతి పర్యావరణ విజ్ఞానంలో (EVS) కూడా "ఎలా సురక్షితంగా ఉండాలి" అనే అంశం విస్తృతంగా కవర్ చేయబడింది , ఇందులో "గుడ్ & బ్యాడ్ టచ్" మరియు గుప్తాంగాల గురించి చెప్పడమైనది.
- 4వ తరగతి పర్యావరణ విజ్ఞానం(EVS) దుస్తులు, స్పర్శ, మరియు మాట్లాడే నియమాల ద్వారా పిల్లల పై జరిగినలైంగిక దాడిని గుర్తించడం అనే అంశాన్ని విస్తృతంగా కవర్ చేసింది మరియు లైంగిక దాడికి సంబందించిన సంకేతాలనుప్రస్తావిస్తుంది.
- 3వ తరగతి పర్యావరణ విజ్ఞానం(EVS) గుప్తాంగాల పేర్లను విస్తృతంగా సూచిస్తుంది.

లోపాలు మరియు సిఫార్సులు (ప్రాథమిక తరగతులు):

- 1 మరియు 2 వ తరగతులలో ప్రస్తుతం సురక్షిత మరియు అసురక్షిత స్పర్శలతో సహా పిల్లలపై లైంగిక దాడి, గురించి ప్రస్తావన చేయలేదు. ఈ విషయాలను (సురక్షిత యుక్త వయస్కులు మరియు నివేదించడం) వయసుకు అనుగుణంగా, వీలైనంత త్వరగా (మొదటి తరగతి లేదా కిండర్‌గార్టెన్ తరువాత) పరిచయం చేయాలి.
- **పరిభాష:** "గుడ్ & బ్యాడ్ టచ్"ని "సేఫ్ & అన్‌సేఫ్ టచ్"గా పునర్ లేబుల్ చేయాలని సలహా ఇవ్వబడింది.
- దుర్వినియోగం చేసేవారిపై దృష్టి కేంద్రీకరణ: 3వ తరగతి పర్యావరణ విజ్ఞానంలో (EVS) ఉన్న "గుప్తాంగాలను తాకడానికి ఎవ్వరిని అనుమతించవద్దు " వంటి పదజాలం, బాధ్యతను పిల్లపై ఉంచుతుంది, దీన్ని నివారించాలి.
- **దుర్వినియోగ పరిధి:** 3వ తరగతిలో, కేవలం అసురక్షిత స్పర్శ రూపంలోని లైంగిక దాడి మాత్రమే ప్రస్తావించబడింది. దుస్తులు, స్పర్శ, మాట్లాడే నియమాలు వంటి ఇతర దుర్వినియోగ రూపాలను సున్నితంగా పరిచయం చేయాలి.
- **చిత్రాలు :** ప్రస్తుతం అసురక్షిత స్పర్శను చూపించే చిత్రాలు, కేవలం అమ్మాయిలకే జరుగుతుందని లేదా కేవలం పురుషులే చేస్తారని చూపిస్తాయి; దీన్ని సున్నితమైన చిత్రాలు లేదా వ్రాతపూర్వక కంటెంట్ ద్వారా మార్చాలి.
- **దుర్వినియోగం చేసినవారి చిత్రణ:** 3వ తరగతి పర్యావరణ విజ్ఞానం , చేదు స్పర్శ పరిచిత వ్యక్తులు మరియు అపరిచిత వ్యక్తులనుంచి జరగవచ్చని చెప్పినప్పటికీ 4వ తరగతి పాఠ్య పుస్తకాలు, దుర్వినియోగులు ఎవరైనా కావచ్చు (పరిచితులు లేదా అపరిచితులు) అన్నప్పటికీ అపరిచితుల పైనే ప్రాధాన్యము ఇచ్చినట్టు కనబడుతుంది.
- **లేబుల్ చేయడంలో స్పష్టత:** 3వ తరగతిలో గుప్తంగాల లేబులింగ్ సవరణ చేయడం అవసరం అస్పష్టత నివారించడానికి "కాళ్ల మధ్య"ని 'సుసు భాగం'/'జననేంద్రియాలు'గా మార్చాలి. అదనంగా, ప్రస్తుతం ఉన్న చిత్రాలు కేవలం ముందు భాగాలను మాత్రమే లేబుల్ చేస్తాయి, 'అడుగు భాగం' ఎక్కడ ఉందో స్పష్టంగా చూపడానికి శరీరం వెనుక భాగము యొక్క చిత్రలేఖనం అవసరం.

- **నివేదించడం:** సురక్షితమైన వయస్కులకు నివేదించే విషయాన్ని ప్రస్తావించినప్పటికీ పాఠ్యము, ప్రత్యేకించి తల్లి దండ్రులను మరియు ఉపాధ్యాయులను నమ్మదగిన వయస్కులుగా సూచిస్తోంది. ఇది అలా ఉండాల్సిన అవసరం లేదని గమనించబడింది. పిల్లలకు గుప్తాంగాల గురించి సాధారణమైన ప్రశ్నలు ఉన్నప్పుడు ఎవరితో మాట్లాడవచ్చు అనే విషయాన్ని తెలియచేయాలి.
- CSA (పిల్లల పై లైంగిక దురుపయోగానికి) సంబంధించిన అన్ని విషయాలను పిల్లలకు అనుకూలంగా, ఆఘాతం గురించి అవగాహనతో వ్యవహరించే (trauma-informed) విధానంలో చూపించాలి మరియు వివరించాలి. ముఖ్యంగా, వాడే చిత్రాలు ఇదే రకమైన అనుభవం గల విద్యార్థులను విపరీతంగా కలవర పరవచ్చు . అందుకోసం ఉపాధ్యాయులకు, ఈ సమాచారాన్ని సున్నితంగా ఎలా అందించాలి అనే విషయం గురించి సూచనలు అవసరం. చేదు స్పర్శ కూడా సంతోషకరంగా అనిపించవచ్చు కూడా పాట్యం సూచిస్తుంది.

లోపాలు (మధ్య తరగతులు):

- 5 నుంచి 7వ తరగతుల వరకుఉన్న పుస్తకాలలో పిల్లలలైంగిక దుర్వినియోగం(CSA) గురించి, దాన్ని గుర్తించడం లేదా సమాచారం ఇవ్వడం గురించి ఎటువంటి ఉల్లేఖనలు లేవు; POCSO గురించి గాని సురక్షిత వయస్కుల గురించి గాని ఎటువంటి ప్రస్తావన లేదు.
- 7 వ తరగతి సమాజ శాస్త్ర పుస్తకంలోని "రహదారి సురక్షిత " అధ్యయంలో వ్యక్తిగత సురక్షితా విద్య (CSA మరియు POCSO)ను కూడా కలుపుతూ విస్తరించవలసిందిగా ఒక సిఫారస్సు సూచించింది.

B. అనుమతి (Consent) మరియు సంబంధాలు (Relationships):

ప్రస్తుతం అనుమతి (Consent) అంశం లేదు, కానీ 8వ తరగతి తరువాత ఆరోగ్యకరమైన మరియు అనారోగ్య సంబంధాల (healthy vs unhealthy relationships) వంటి విషయాలతో కలిపి అదనపు విషయంగా చేర్చాలని సూచించబడింది.

III. శారీరిక అవగాహన మరియు లైంగిక ఆరోగ్యం (జీవశాస్త్రం)

8 మరియు 10వ తరగతుల జీవశాస్త్రంలో లైంగిక ఆరోగ్యం మరియు పునరుత్పత్తి (sexual health and reproduction) విస్తృతంగా చర్చించబడ్డాయి, కానీ లేబెలింగ్‌లో స్థిరత్వం లేకపోవడం గమనించబడింది.

A. కౌమారదశ మరియు యుక్త వయసు

- 8వ తరగతిలో కౌమారదశ విషయం గురించిన అధ్యాయం ఉంది. ఇది యుక్త వయసులో వచ్చే మార్పులు, ద్వితీయ లైంగిక లక్షణాలు, పునరుత్పత్తి ఆరోగ్యం, కౌమార గర్భధారణలు, గర్భధారణ మరియు రుతుస్త్రావం పై అపోహల (myths) గురించి చర్చిస్తుంది.
- సిఫార్సులు: అమ్మాయిలలో సుమారుగా 10 ఏళ్ళ వయసులో యుక్త వయస్సు ప్రారంభమవచ్చు కాబట్టి, ఈ విషయాల్లో కొన్నిటిని ప్రారంభ తరగతుల్లో పరిచయం చేయవచ్చు.రుతుస్త్రవ నిర్వహణ, స్వప్న స్కలనం (wet dreams), మరియు వీర్యస్ఖలనం (ejaculation) పై కూడా అదనపు విషయాలను పరిగణించవచ్చు.

B. లైంగిక పునరుత్పత్తి మరియు పునరుత్పత్తి ఆరోగ్యం (తరగతులు 8 & 10)

- 8 వ తరగతి జీవశాస్త్రం (Biology) లైంగిక పునరుత్పత్తి (Sexual Reproduction) ప్రాథమిక అంశాలను కవర్ చేస్తుంది.
- 10 వ తరగతి జీవశాస్త్రం (Biology) పునరుత్పత్తి ఆరోగ్యం (Reproductive Health), జనన నియంత్రణ పద్ధతులు (Birth Control methods), లైంగ నిర్ధారణ (Sex determination), కౌమారదశ మాతృత్వం (Teenage motherhood), స్త్రీ భ్రూణహత్య (female foeticide), మరియు లైంగికంగా వ్యాపించే రోగాలకు (STDs – Sexually Transmitted Diseases) సంబంధించిన విషయాలతో పాటు పునరుత్పత్తికి సంబంధించిన విషయాన్ని విస్తృతంగా కవర్ చేస్తుంది.
- **లేబెలింగ్ మరియు స్పష్టత లోని లోపాలు**
    - 8 వ తరగతి జీవశాస్త్రంలో (Class 8 Biology) పురుషాంగమును (పెనిస్) లేబుల్ చేయడం జరిగింది, కానీ యోనిని (vagina) లేబుల్ చేయలేదు. మహిళల లైంగిక మరియు పునరుత్పత్తి వ్యవస్థ లోని భాగాలను లేబుల్ చేయడం కూడా అంతే ముఖ్యమని భావించబడింది.
    - 10 వ తరగతి జీవశాస్త్రలో (Class 10 Biology) పురుషాంగమును మరియు యోని లేబుల్ చేయబడ్డాయి, కానీ వాటి వివరణ లిఖిత రూపం లో ఇవ్వబడలేదు. వీర్య కణం (sperm) మహిళల శరీరంలో ఎలా ప్రవేశిస్తుంది అనే విషయాన్ని లిఖిత రూపం లో చేర్చాలని సిఫార్సు చేయబడింది.
- **భాషా సిఫార్సులు (Language Recommendations):** ప్రారంభ దశ గర్భధారణ (early pregnancy) గురించి వాడే భాషలో వివాహం మరియు గర్భధారణను వేరుచేయడానికి అనువుగా భాషను మార్చుచేయ్యడం అవసరం. "గర్భధారణ సమస్యల కారణంగా 18 ఏళ్ల కింద ఉన్న అమ్మాయిలు వివాహం చేసుకోరాదు " వంటి ప్రకటనలను నివారించాలి.
- **సిఫార్సు చేయబడిన అదనపు అంశాల: సలహాలలో 8-10 వ తరగతులకు గర్భస్రావం హక్కులను గురించిన విషయాలను జోడించడం మరియు అంతర్లింగంను(intersex) గురించిన సమాచారాన్ని చేర్చడం వంటి అంశాలు ఉన్నాయి.**

IV. సాధారణ లేకపోవడాలు / ఎటువంటి ప్రస్తావన లేకపోవడం

లింగ సమానత్వం (gender equity), పిల్లల లైంగిక దుర్వినియోగం (Child Sexual Abuse) లేదా సురక్షిత (safety) అంశాల గురించి ఈ కింది విషయాలు/ తరగతులలో ఎటువంటి సంబంధిత అంశాలు లేవు లేదా ప్రస్తావన లోపించింది అని విశ్లేషణ సూచిస్తుంది.

- 5వ తరగతి (EVS/Science) (పర్యావరణ విజ్ఞానం/ విజ్ఞానం)
- 6వ తరగతి (Science/Social Science) (విజ్ఞానం/సమాజ విజ్ఞానం)
- 7వ తరగతి(Science/Social Science) (విజ్ఞానం/సమాజ విజ్ఞానం)
- 9వ తరగతి (Biology) (జీవశాస్త్రం)

అనుబంధం సి
సమాచారం ఇచ్చిన కీలక వ్యక్తుల ఇంటర్వ్యూలు

ఈ అనుబంధం ప్రాంతంలోని జిల్లా సంక్షేమ అధికారులతో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పరియావరణ వ్యవస్థలో ఉన్న సవాళ్ళు , మరియు నిర్మాణాలపై విశేషంగా దృష్టి కేంద్రీకరించిన ప్రభుత్వ పాఠశాల పాఠ్యక్రమంలో- లింగ సమానత్వం, మానసిక ఆరోగ్యంపై శిక్షణ, విస్తృత లైంగికత శిక్షణ(CSE) మరియు వ్యక్తిగత సురక్షిత శిక్షణ((PSE) తో సహా- ప్రస్తుత స్థితి, సవాళ్ళు, మరియు విస్తృతమైన మద్దతు కోసం ప్రతిపాదించిన వ్యూహాన్ని సమ్మిళితం చేయడానికి సంబంధించి జరిపిన ఇంటర్వ్యూ ఫలితాలను సంగ్రహిస్తుంది

1. సమగ్ర లైంగికత శిక్ష (Comprehensive Sexuality Education – CSE) మరియు వ్యక్తిగత సురక్షిత విద్య (Personal Safety Education – PSE)

నిపుణులు, ఈ విభాగాల్లో విద్య కీలకం అని నొక్కి చెప్పారు మరియు ప్రస్తుతం ఇది “సంపూర్ణంగా వెనుకబడింది” అని పేర్కొన్నారు.

A. అవకాశాలు మరియు కీలక లోపాలు

- **అత్యవసరమైన అగత్యము (Essential Need):** ఈ తరం పిల్లలకు వయస్కుల విషయాలపై అవగాహన ఉన్నందువల్ల ఇది “చాలా అవసరం” మరియు “కచ్చితంగా తప్పనిసరి” ఈ విద్యను భోదించాలి.
- **పాఠ్యక్రమ కొరతలు (Curriculum Deficiencies):** విజ్ఞాన పాఠ్యక్రమాలు పునరుత్పత్తి వ్యవస్థ (reproductive system) ను, అంటె పునరుత్పత్తి యాంత్రికం (mechanics of reproduction) ను భోదిస్తున్నప్పటికీ ఆ క్షేత్రం లో జరుగుతున్న దుర్వినియోగం గురించి ప్రస్తావించలేదు.
- **వయస్సుకు అనుగుణమైన సమస్యలు (Age-Appropriate Concerns):** కలవర పరిచే గమనింపులు ఏమంటే, కొన్ని సంస్థలలో 20% అమ్మాయిలు స్వలింగా కామ కలాపాలాలో పాల్గొని ఉండవచ్చు అనేది వాస్తవం. ఆశ్చర్యకరంగా ఇది గ్రామీణ ప్రదేశాల్లాలో కూడా జరుగుతుంది. అంతే కాకుండా 4 సంవత్సరాల వయస్సుగల పిల్లలో లైంగిక కార్య కలాపాలు జరుగుతూవున్న ఉదాహరణలు గమనించ బడుతున్నాయి. ఇది తక్షణమే జోక్యం చేసుకోవలసిన అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
- **ప్రమాద ప్రొఫైల్ (Risk Profile):** గ్రామీణ పిల్లలు, నగర పిల్లలతో పోలిస్తే, సురక్షిత ఘటనలకు ఎక్కువగా గురి అవుతున్నారని భావించబడిండి. ఇలాంటి నేరం చేసేవారు తరచుగా వారిని పొలాలు లేదా రహస్య ప్రదేశాలకి తీసుకెళ్తారు.
- నిర్దిష్టమైన శిక్షణ అవసరమున్న ప్రధాన క్షేత్రాలు ఏవంటే , సురక్షిత స్పర్శ vs. అసురక్షిత స్పర్శ, మొబైల్ ఫోన్ సురక్షత(విశేషంగా అశ్లీల చిత్రాలు మరియు సైబర్ అపరాదంకి సంబంధించి), మరియు వివిధ రకాల దుర్వినియోగాల గురించి అవగాహన.
- **చట్టం గురించిన అవగాహన (Legal Awareness):** పిల్లలే కాకుండా ఉపాధ్యాయులకు కూడా POCSO చట్టం పెద్దగా తెలిసినది కాదు. మైనర్ పిల్లలతో, వారిసమ్మతి ఉన్నపటికీ, జరిపే లైంగిక కార్యకలాపాలను ఎలా చూస్తుంది అనే దానితో సహా అబ్బాయిలు ఈ చట్టం గురించి లోతైన అవగాహనా పొందడాన్ని కచ్చితం చేయడానికి వారికి శిక్షణ ఇవ్వాల్సిన అవసరం ఉన్నది.

B. విద్యా విధానం

- **సిద్ధాంతం కన్నా ప్రాయోగికత (Practicality over Theory):** కార్యక్రమాలు సిద్ధాంతాత్మకంగా కాకుండా ప్రాయోగాధారితంగా ఉండాలని నిపుణులు నొక్కి చెప్పారు. పిల్లలకు వివిధ శరీర భాగాల్లో సౌకర్యమైన స్పర్శ మరియు అసౌకర్యమైన స్పర్శ మధ్య తేడాను చూపించడం వంటి పద్ధతులను అనుసరించాలని సలహా ఇచ్చారు.
- **నిరంతర మార్గదర్శనం:** ప్రతి పాఠశాలలో ఇలాంటి సున్నితమైన విషయాలపై మంచి అవగాహనా ఉన్న ఒక నిపుణుడైన ఉపాధ్యాయుడు ఉండాలి. అతను నిరంతరంగా విద్యార్థులతో సంఘటనలు, యుక్తవయసు సమయంలో వచ్చే మార్పులు (శరీరం,ధ్వని , హార్మోన్లు), మరియు లైంగికంగా స్పర్శించకూడని ప్రదేశాల గురించి కనీసం వారంలో ఒక్కసారైనా చర్చించాలి.

2. లింగ సమానత్వం మరియు పిల్లల రక్షణ సవాళ్ళు

ఈ క్షేత్రంలో గుర్తించబడిన ఒక్క ప్రధాన అడ్డంకి ఏమిటంటే, పిల్లల హక్కులు మరియు లింగ సమానత్వాన్ని సాధించడంలో లోతుగా పాతుకుపోయిన విరోధం. ముఖ్యంగా బాల్య వివాహం మరియు సంప్రదాయ ధోరణీలను ఆవరించుకొని ఉన్న విషయాల సందర్భంలో.

- **విస్తృతంగా చలామణిలో ఉన్న ఆందోళనలు (Prevalent Concerns):** బాల్య వివాహాలు మరియు బాలల దుర్వినియోగాలు జిల్లాల్లో విస్తృతంగా చలామణిలో ఉన్న ఆందోళనలు.
- **ప్రధాన అడ్డంకి (Major Obstacle):** బాల్య వివాహం, అమ్మాయిల విద్యకు మరియు వారి హక్కులను పూర్తిగా అనుభవించడానికి ఉన్న ప్రధాన సమస్యలలో ఒకటిగా పేర్కొనబడింది.
- **నిరసన/ విరోధం (Resistance):** బాల్య వివాహాలను ఆపడానికి చేపడుతున్న ప్రయత్నాలు స్థానిక నాయకుల విరోదాన్ని ఎదుర్కొంటున్నాయి. దీనికోసం వారు సంప్రదాయ పద్ధతులను చూపుతుంటారు (ఉదా: అమ్మమ్మ- నాన్నమ్మలు 12 లేదా 13 ఏళ్లలో వివాహం చేసుకున్నవిషయం). తల్లిదండ్రులు కూడా తరచుగా ఇలాంటి కార్యక్రమాలకు ప్రతిఘటన చూపుతారు.
- **తక్కువ సాక్షరత (Low Literacy):** కొన్ని గ్రామీణ ప్రాంతాలు తక్కువ అక్షరాస్యత మరియు అమ్మాయిల ప్రాథమిక విద్య గురించి అవగాహన లోపం కారణంగా సవాళ్లను ఎదు ర్కొంటున్నాయి.

3. మానసిక ఆరోగ్యం మరియు భావనాత్మక శ్రేయోభివృద్ధి

ప్రస్తుత ప్రభుత్వ విద్యా వ్యవస్థలో మానసిక ఆరోగ్యం తీవ్రంగా నిర్లక్ష్యం చేయబడింది:

- **విస్తృతంగా ఉన్న ఒత్తిడి (Widespread Stress):**నిపుణులు వ్యక్తిగతంగా గమనించినట్లు, ప్రతి పిల్లాడు ఒత్తిడి లో ఉండాడు, ఇది వారి సామర్థ్యాన్ని మరియు ధారణా శక్తిని తగ్గిస్తుంది.
- **ప్రాధాన్యం/ ప్రాధాన్యత లేకపోవడం (Lack of Priority): మానసిక ఆరోగ్యం గురించి** ఎవరూ పట్టించుకోవడంలేదు. పాఠశాల సిబ్బందికి ఇచ్చిన తర్ఫీదు సున్నితత్వం, మానసిక ఆరోగ్యం, మహిళలు/పిల్లల ప్రయోజనాల పై కాకుండా కేవలం పాఠ్యక్రమం కార్యకలాపాలు మరియు మార్కుల పెంపు మీదే దృష్టి కేంద్రీకరించాయి.
- **కార్యకలాపాలు లేకపోవడం (Absence of Activities):** శారీరక కార్యకలాపాలపై దృష్టిలోపించింది. దీనికోసం కేటాయించిన సమయాన్ని తరచుగా విద్యా సంబంధిత కార్యకలాపాలకు ఉపాధ్యాయులు వినియోగిస్తారు. ఇంతేకాకుండా, పిల్లల ఒత్తిడి తగ్గించడానికి యోగా, మానసిక వ్యాయామాలు, లేదా శాంత పరిచే కార్యక్రమాలు లోపించాయి .
- **తల్లిదండ్రుల ఒత్తిడి (Parental Pressure):** తల్లిదండ్రులు, పిల్లల సమగ్రమైన అభివృద్ధి కన్నా మార్కులు మరియు కార్పొరేట్ విద్యా వ్యవస్థకు ప్రాధాన్యం ఇస్తున్నందుకు నిందించబడుతున్నారు. తల్లిదండ్రులు తరచుగా పిల్లల అవసరాలు మరియు ఆసక్తులను అర్థం చేసుకోకుండా, తమ ఆలోచనలను మరియు కోరికలను బలవంతంగా రుద్దుతారు.

- **పోషకాహార లోపం (Nutrition Gap):** ఆరోగ్య సంరక్షణలో దీని ప్రాముఖ్యత ఉన్నపటికీ పోషకాహారం (ఉదా: ఐరన్, ప్రోటీన్ అవసరాల, స్థాయిలు క్యాలరీల అవగాహన) గురించిన విద్య కూడా పాఠ్యక్రమంలో లేదు.

4. అమలు మరియు వనరుల వ్యూహం

అమలు, స్థానిక రవాణా మరియు సాంస్కృతిక అడ్డంకులను దృష్టిలో ఉంచి, వ్యూహాత్మకంగా ఉండాలి:

A. సమన్వయం మరియు ఇప్పటికే ఉన్న యంత్రాంగాలు (ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సందర్భం)

- **వ్యవస్థీకృత పద్ధతులు (Formal Structures):** ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సచివాలయం (Sachivalayam) వ్యవస్థ ఉంది. ఈ వ్యవస్థలో ANM (ఏ ఎన్ ఎం) (Auxiliary Nurse Midwife) ప్రతి గురువారం పాఠశాలలను సందర్శించి, రక్తహీనత (anemic) స్థాయిలను తనిఖీ చేసి నివారణకు పుర్కలను అందిస్తారు.
- **రక్షణ సిబ్బంది (Protection Personnel):** రాష్ట్రం, మహిళలు మరియు పిల్లలను రక్షించే ఉద్దేశంతో జి ఎం ఎస్కే (గ్రామ మహిళా సంరక్షణ కార్యదర్శి) అనబడే గ్రాడ్యుయేట్ స్థాయి, జీతం పొందే ఉద్యోగులను నియమించింది. మహిళలు మరియు పిల్లల హక్కులకు సంబంధించిన చట్టాలపై తర్ఫీదు పొందిన ఈ జి ఎం ఎస్ కే లను, పాఠశాలల్లో సేవలందించడానికి, అవగాహన కల్పించి ఉపయోగించవచ్చు.
- **పిల్లల రక్షణ మౌలిక సదుపాయాలు (Child Protection Infrastructure):** ఇప్పటికే ఉన్న పిల్లల రక్షణ యంత్రాంగాలు ఏవి అంటే,జిల్లా బాలల రక్షణ యూనిట్ (DCPU), చైల్డ్‌లైన్ (1098) ,గ్రామీణబాలల రక్షణ కమిటీలు, సమగ్ర బాలల రక్షణ పథకం (ICPS), సఖీ సెంటర్. జిల్లా బాలల రక్షణ యూనిట్ (DCPU) సిబ్బంది (రక్షణ అధికారి,సామాజిక కార్యకర్త మరియు , న్యాయ సలహాదారు తో సహా) 24/7 పని చేస్తూ, వివిధ మూలాల నుండి (ప్రెస్, పబ్లిక్, పోలీస్) కేసులను స్వీకరించి పరిష్కరిస్తారు.

B. అమలు వ్యూహం మరియు సవాళ్లు

- **బహుళస్తరావిధానం (Multi-Layer Approach):** విషయం పట్ల మరింత అవగాహనతో స్పందించేలా చేయడంలో విజయం సాధించడానికి బహుళస్తరా విధానం అనుసరించడం అవసరం. మొదట స్థానిక నాయకులు మరియు సంఘాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టకోవాడం, తర్వాత తల్లిదండ్రులనుసంప్రదించడం, చివరగా ఉపాధ్యాయులు మరియు విద్యార్థులను చేరుకోవడం.
- **తల్లిదండ్రుల భాగస్వాయం (Parental Engagement):** గ్రామీణ తల్లిదండ్రులను భాగస్వాయం చేయడం కష్టతరం, ఎందుకంటే వారి ప్రధాన దృష్టి ఆర్థిక పరిస్థితులు మరియు జీవనోపాధి పై ఉంటుంది. ప్రవర్తనా మార్పును సాధించడం కోసం స్థిరమైన ప్రయత్నం అవసరం. విషయాలు చెవినుండి మనసుకు కదిలేముందు అనేక సంవత్సరాల పరిచయం మరియు మళ్ళి మళ్ళికలవడం (5–7 సార్లు) అవసరం. తల్లిదండ్రులతో సమన్వయ కర్తలుగా సేవలను అందించడానికి గ్రామా మహిళా సంరక్షణ కార్యదర్శి వంటి కీలక వ్యక్తులను గుర్తించడం అవసరం.
- **ఉపాధ్యాయ శిక్షణలో లోపం (Teacher Training Gap):** ప్రస్తుతంలో ఉపాధ్యాయులు అప్పుడప్పుడు జరిగే కార్యక్రమాల ద్వారా అవగాహన పొందుతున్నారు, కానీ POCSO చట్టంతో సహా పిల్లల రక్షణ సమస్యలను గుర్తించడం మరియు వాటిపై స్పందించే విషయాల గురించి క్రమబద్ధమైన శిక్షణ కొరత ఉన్నది.
- **రవాణా అడ్డంకులు (Logistical Hurdles):** పాఠశాలలు తరచుగా సాధారణ విధులలో నిమగ్నమై ఉంటాయి కాబట్టి ఈ కార్యక్రమాలకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం కష్టం. వలస (migratory) జనాభా ఉన్న సమూహాలకు చేరుకోవడం కూడా ముఖ్యమైన సవాలు.
- **ప్రభావ కొలమానం (Impact Measurement):** ప్రస్తుతానికి పిల్లల రక్షణ అవగాహనా కార్యక్రమాల ప్రభావాన్ని కొలిచే స్పష్టమైన యంత్రాంగాలు లేవు, కాబట్టి సమగ్ర లైంగికత విద్య (CSE) మరియు వ్యక్తిగత సురక్షిత విద్య (PSE)ల ప్రభావ కొలత విధానాలను ఆచరణలో ప్రవేశపెట్టే అవసరం ఉంది.

భారత దేశంలో లైంగికతపై చర్చలు లేకపోవడం, లింగ ఆధారిత హింస మరియు బాలల లైంగిక దుర్వినియోగం చుట్టూ ఉన్న మౌనం మరియు ఉదాసీనతకు ప్రతిస్పందనగా, ఇద్దరు స్త్రీ వైద్య నిపుణులు (gynaecologists), డా. షైబ్యా సల్దాన్హా మరియు డా. సంగీతా సక్సేనా వారిచే **ఎన్‌ఫోల్డ్ (Enfold)** 2001లో స్థాపించబడింది (2002లో ట్రస్ట్‌గా నమోదు చేయబడింది). పిల్లలకు, తాము విలువైనవారు, తమ హక్కులు గౌరవించబడుతున్నాయి అనే, అలాగే అన్ని లింగాలకు చెందిన వ్యక్తులకు,తాము సాధికారతపొందిన జవాబుదారీతనం ఉన్న, బాధ్యతాగళవారం అనే అనుభూతిని చందెలా చేసే సురక్షితమైన స్థలాలను సృష్టించడానికి ఎన్‌ఫోల్డ్ కృషి చేస్తుంది. వివిధ నేపథ్యాల అంతటా క్షేత్ర స్థాయి కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం, యూనిసెఫ్ (UNICEF), యునెస్కో (UNESCO), వంటి జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ సంస్థలతో మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలతో అనుబంధం కలిగి ఉండటం, అలాగే న్యాయవాదం చేసే (Advocacy) ద్వారా ఈ లక్ష్యాలను సాధిస్తోంది.

- **ఎన్‌ఫోల్డ్ యొక్క; ప్రివెన్షన్ మరియు సువిధా ప్రాజెక్ట్ టీమ్** పిల్లలు, వికలాంగ(అంగవైకల్య) పిల్లలతో సహా, కళాశాల విద్యార్థులు, మరియు తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, లింగ ఆధారిత మరియు లైంగిక హింస బాధితులు మరియు నిందితులకు సేవలు అందించే పనిలో నిమగ్నమై ఉన్నటువంటి వయోజన భాగస్వాముల కోసం లింగ సమానత్వం, లైంగికత, వ్యక్తిగత సురక్షతా విద్యకు సంబంధించిన కార్యకలాపాలను నిర్వహించడంలో అగ్రగామిగా నిలబడింది.
- **సపోర్ట్ మరియు రిహాబిలిటేషన్ టీమ్** లైంగిక హింసను ఎదుర్కొన్న పిల్లలకు నేర న్యాయ వ్యవస్థద్వారా సహాయం అందిస్తుంది. అలాగే పోక్సో చట్టం (POCSO Act), పనిచేసే స్థలంలో జరిగే లైంగిక వేధింపులు మరియు పరిష్కార యంత్రాంగాల పై తర్ఫీదు కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తోంది
- **రిస్టోరేటివ్ ప్రాక్టీసెస్ టీమ్** సామాజిక సమూహాల కార్యనిర్వహణకు దోహదపడుతుంది. మరియు బాల సంరక్షణ సంస్థల సిబ్బంది, పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు,సలహాదారులు మరియు సామాజిక కార్యకర్తలకు పునరుద్ధరణ సంస్కృతిని నిర్మించడం, మరియు ఘర్షణలను పునరుద్ధరణ పద్ధతుల ద్వారా పరిష్కరించడం పై తర్ఫీదును ఇస్తుంది.
- **రిసెర్చ్ టీమ్** పిల్లల హక్కుల పురోగతి మరియు చట్టాలను అమలు చేయడం కోసం బాలల సంరక్షణ సమస్యలపై పరిశోధన చేస్తుంది.

మార్చి 2025 వరకు ఈ విషయాలపై అవగాహన కల్పించబడిన వారి వివరాలు.

మార్చి 2025 నాటికి, ఎన్‌ఫోల్డ్, భారత దేశంలో 60కి పైగా నగరాలూ/ గ్రామీణ ప్రాంతంలో ఉన్న 1078 పాఠశాలలు, కళాశాలలు మరియు బాల సంరక్షణ ‘సంస్థల 2,57,682 మంది పిల్లలు మరియు కిశోరులకు, 90,502 మంది తల్లిదండ్రులు, పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు మరియు సహాయక సిబ్బందికి, 18,431 మంది పోలీసు సిబ్బంది, వైద్యులు మరియు న్యాయ వ్యవస్థకు చెందిన సిబ్బందికి, 3,272 మంది ప్రభుత్వ అధికారులు, బాల న్యాయ మండలి సభ్యులు మరియు బాల సంరక్షణ ‘సంస్థల సిబ్బందికి, 15,453 మంది సామాజిక కార్యకర్తలు మరియు సలహాదారులకి అవగాహన కల్పించింది. ఇందులో ఎన్‌ఫోల్డ్ సువిధ ప్రోజెక్టు కింద వికలాంగుల కోసం నిర్వహించిన కార్యక్రమాలలో అవగాహనా కల్పించబడిన 5180 మంది వయోజనులు కూడా ఉన్నారు.

enfold

ఎన్‌ఫోల్డ్ ప్రాయాక్టీవ్ హెల్త్ ట్రస్ట్
నెం. 42, 3వ మెయిన్,
1వ క్రాస్, దొంలూరు 2వ దశ,
బెంగళూరు – 560071, భారతదేశం
+91 99000 94251
info@enfoldindia.org